

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA HISTORIE

Diplomová práce
Období 1. republiky ve Strakoncích

Bc. Alena Navrátilová

Vedoucí práce: PhDr. Miroslav Breitfelder, Ph.D

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta pedagogická

Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Bc. Alena NAVRÁTILOVÁ
Osobní číslo: P14N0174P
Studijní program: N7503 Učitelství pro základní školy
Studijní obory: Učitelství českého jazyka pro základní školy
Učitelství dějepisu pro základní školy
Název tématu: Období 1. republiky ve Strakonících
Zadávající katedra: Katedra historie

Zásady pro vypracování:

1. Stručná historie města do roku 1918
2. Spolkový život ve městě
3. Politický život, politické strany, volby
4. Významné osobnosti a jejich vliv
5. Konec republiky ve Strakonících

Rozsah grafických prací: **Fotografie, plánky**

Rozsah pracovní zprávy: **115 stran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

- Kárník, Z.: České země v éře první republiky (1918 1938). Díl první. Vznik, budování a zlatá léta republiky (1918 1929). Praha 2000.
- Kárník, Z.: České země v éře první republiky (1918 1938) Díl druhý. Československo a české země v ohrožení (1930 1935). Praha 2002.
- Kárník, Z.: České země v éře první republiky (1918 1938) Díl třetí. O přežití a o život. (1936 - 1938). Praha 2003.
- Archivní prameny
- Kroniky
- Dobový tisk

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Miroslav Breitfelder, Ph.D.

Katedra historie

Datum zadání diplomové práce: **1. prosince 2014**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. června 2016**

Doc. PaedDr. Jana Coufalová, CSc.
děkanka

PaedDr. Naděžda Morávková, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 12. ledna 2015

Abstrakt

Diplomová práce pojednává o historii Strakonice v letech 1918 – 1938, o vývoji městské správy a důležitých událostech ve městě. Veškeré aktivní subjekty v dané době jsou zachyceny pomocí komparace městských zápisů s městskou kronikou Strakonice. V úvodní části je popsán vývoj města do roku 1918 a samotný rok 1918 zaměřený především na říjnové události. Následně práce mapuje vývoj ve městě, sloučení Strakonice s Novými Strakonicemi a problematiku hospodářské krize. V krizových letech propukla ve městě dělnická stávka, které je věnována celá jedna kapitola. Závěrečná část práce se zabývá posledními dny první republiky. Poslední kapitoly se věnují významným podnikům ve městě, spolkům a akcím, které ve městě probíhaly.

Klíčová slova

Strakonice, dějiny města, městské zastupitelstvo, městská rada, regionální tisk, společnosti ve městě.

Abstract

The thesis discusses the history of Strakonice in the years 1918 - 1938, on the development of urban governance and important events in the city. All active players at any given time are captured by comparison with urban municipal records chronicle Strakonice. In the first part describes the development of the city in 1918 and 1918 alone, aimed at the October event. Subsequently, the work traces the development of the city, merging with the New Strakonice, Strakonice and problems of economic crisis. In the years of crisis erupted in workers' strike, which is devoted a whole chapter. The final part deals with the last days of the First Republic. The last chapters deal with major businesses in the city, associations and events that took place in the city.

Keywords

Strakonice, urban history, municipal corporation, city council, regional newspaper, company in the town.

Prohlášení

Předkládám tímto k posouzení a obhajobě diplomovou práci, zpracovanou na závěr studia na Fakultě pedagogické Západočeské univerzity v Plzni.

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně, s použitím odborné literatury a pramenů uvedených v seznamu, který je součástí této diplomové práce.

V Plzni dne 13. 4. 2016

.....

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu diplomové práce panu PhDr. Miroslavu Breitfelderovi, Ph.D. za cenné profesionální rady a připomínky k této práci.

Velké poděkování také patří rodičům za jejich všestrannou podporu a trpělivost, kterou mi projevovali při mém studiu.

Obsah

Úvod	10
1 Historie města do roku 1918	11
2 Cesta k převratu a samostatnosti	15
3 Rok 1918 ve Strakonících do 28. října	16
4 Předčasné vyhlášení republiky	18
5 Poslední dny monarchie	19
6 28. října 1918 – prosinec 1918 – první dny republiky	20
6.1 První jednání zastupitelstva po vzniku republiky a následná městská jednání.....	22
6.2 Potlačení bouří ve Vimperku	23
6.3 Postavení obecní samosprávy v republice	23
7 Situace ve městě do roku 1919.....	25
7.1 Obecní volby.....	25
7.2 Složitá situace v roce 1919	25
8 Situace 1919 – 1920	26
9 Občané volí své zastoupení	27
9.1 Volby 14. března 1920.....	27
9.2 Volby 13. dubna 1924.....	27
9.3 Volby 10. června 1928.....	28
9.4 Volby 12. června 1932.....	29
9.5 Volby 19. května 1935.....	29
9.6 Obecní volby 6. prosince 1936	29
10 Starostové Strakoníc	30
10.1 Petr Karta.....	30
10.2 Miroslav Javornický.....	30
10.3 Jan Dyk.....	31
10.4 Josef Škarda.....	31
10.5 MUDr. Jiří Fifka.....	31
11 Působení městského zastupitelstva.....	32
11.1 Byty	33
11.2 Vodovod.....	33
11.3 Kanalizace	35
11.4 Stavební vývoj města	36

11.5	Hospodářské rozloučení měst.....	38
12	Výběr zaměření komisí.....	39
12.1	Propagační komise	40
13	Městská rada	41
14	Hospodářská krize	43
15	Dělnická stávka v roce 1933.....	46
16	Výcvik a kurzy na obranu obyvatelstva	47
17	Strakonice - statistické údaje	50
18	Vzdělávání dětí školou povinných ve městě	51
18.1	Střední škola.....	51
18.2	Další druhy škol ve městě	52
19	Významné události ve městě	53
19.1	Půjčka na obranu státu.....	60
19.2	Návštěva Eduarda Beneše	61
19.3	Oslavy a významné události ve městě po roce 1937.....	62
20	Napjatá situace – rok 1938	63
21	Regionální tisk.....	63
22	Strakonice z pohledu spolků a akcí	65
23	Podniky ve městě.....	66
23.1	Městský pivovar	66
23.2	Zbrojovka	67
23.3	Fezko – Akciová společnost továren na fezy	68
24	Závěr.....	72
	Resumé	74
	Seznam použité literatury a pramenů	75
	Seznam příloh.....	78
	Přílohy	I

Úvod

Předkládaná diplomová práce si klade za cíl seznámit čtenáře s dějinami Strakonice v období 1. republiky. Snahou práce je přiblížit jednotlivé subjekty působící ve městě tak, aby čtenář získal obraz o tom, jak přibližně město v této době vypadalo. Období 1. republiky ve Strakonících nebyla věnována žádná kniha, pouze několik publikací o městě zařadilo kapitolu o tomto období, nebo byla reflektována pouze určitá událost, spolek, firma. V práci se zaměří pozornost nejen na dějiny městské správy, ale i stručná analýza vývoje určitých společností.

Vnímání období 1. republiky bylo v české společnosti vnímáno různě. Za doby komunismu bylo toto hodnoceno jako negativní, na druhou stranu dnešní pohled je zidealizovaný. Pro Strakonice předchozí tvrzení platí o to více, že i v literatuře dosud vydané není objektivní pohled na tuto část dějin. Strakonice se začaly již od 19. století vyvíjet díky působení textilních podniků ve městě, které vyústilo ve vznik Akciových továren na výrobu fezů, v pozdějších letech pojmenované jako Fezko. Se vznikem republiky souvisí i vznik strakonického gymnázia, protože do vzniku republiky ve městě nebyla žádná střední škola.

Strakonice v této době zažily spoustu změn z hlediska všech odvětví. Smyslem této práce je shrnout všechny důležité body, které město ovlivnily. Snad předkládaná práce přinese kýžené poznání o této etapě vývoje města.

1 Historie města do roku 1918

V lokalitě budoucích Strakonice je zaznamenáno sídlištní osídlení z období 11. – 13. století. Osídlení byla prokázána na Palackého náměstí a původních osadách, dnes součástí Strakonice, Bezděkov, Lom, Žabokrty.¹ První písemná zmínka o městě Strakonice a jeho majiteli Bavorovi pochází z roku 1235. Právě v tomto roce je zmíněn Bavor ze Strakonice na darovací listině českého krále Václava I.² Bavorové kromě Strakonice vlastnili i další města v okolí, například Horažďovice, Bavorov a Blatnou. Významný pro město byl až jeden z posledních Bavorů - a to Bavor IV., který se rozhodl v roce 1367 udělit měšťanům zákupní, purkrechtní právo. Právě tímto krokem jim zaručil to, že jejich městské majetky nebudou nikdy přeměňovány a zcizovány. Tento krok znamenal pro obyvatele nutnost platit za to poplatek, ale již se nemuseli bát o svůj majetek.³

Dalším majitelem části města byli johanité. V listině z roku 1318 se dozvídáme nejen o velikosti části hradu, kterou tehdy vlastnili, ale i o darování špitálu pro řád od Bavorů. Tento špitál se měl nacházet nedaleko mostu, dále nedaleko kratšího mostu Kosmova se měl nacházet johanitský mlýn. Bavorové dále udělili johanitům desátek tržního a desátek mýta ve Strakonících a dále i v Horažďovicích.⁴ K tomuto obdarování se přidružil ještě desátek z tří Bavorových mlýnů, přičemž jeden Petrův stál naproti hradu. Díky této listině získali johanité dvůr se školou v Bezděkovu a celou ves s kostelem a farou.⁵

V roce 1402 se johanité stali majiteli celého panství, protože Bavorové Strakonice odprodali kvůli špatné finanční situaci.⁶ O dva roky později velmistr Jindřich z Hradce potvrdil městu jeho svobody a privilegia, jež mu byla udělena od Bavorů.⁷ Jan ze Švamberka (1472 – 1498) po svém zvolení převorem johanitů založil ve městě řadu cechů, například soukeníků, postřihovačů, krejčích, zlatníků, sedlářů, zámečníků a zedníků. Během jeho převorství město obdrželo právo solní, díky kterému mělo značné zisky. Dalším jeho rozhodnutím bylo, že měšťané mohou sami zakládat vlastní rybníky.⁸

---

¹ *Strakonice: vlastivědný sborník : kapitoly z historie*. Vyd. 1. Strakonice: Město Strakonice, 2002, ISBN 80-238-7889-1, s. 36.

² Týž, s. 42.

³ Týž, s. 45.

⁴ Týž, s. 49.

⁵ Týž, s. 50.

⁶ Tamtéž.

⁷ Týž, s. 51.

⁸ Týž, s. 54.

Na Jana ze Švamberka navázal další schopný převor Jan z Rožmberka (1511 – 1532). Ten měšťanům v roce 1512 potvrdil stávající privilegia, ale i jim udělil nová, například měšťané už nemuseli platit za katův úkon z městské pokladny. Tuto finanční zátěž převzal od města převor. Obyvatelé měli možnost při každoroční výměně konšelů zvolit si rychtáře, kterého musel potvrdit v úřadě převor. Zajímavé je, že měšťané směli konzumovat v hostincích nejen pivo „staré a bílé“, jež si sami vařili po městě, ale v případě nízké produkce i piva „přivozná“, ze kterých měli odvádět 1 groš do obecní pokladny. Jan z Rožmberka se nestaral pouze o privilegia, ale snažil se město i zabezpečit městskými hradbami. Podoba hradeb byla jednoduchá, byla to pouze velká zeď s jedním příkopem. Jan dále daroval městu znak a právo pečetit červeným voskem.⁹

V roce 1538 převor Jan z Vartenberka vyhověl prosbě radních ze Strakonice, aby nemuseli k soudu do Horažďovic, ale k apelačnímu soudu do Prahy. Jan z Vartenberka jim vyhověl a ještě přidal bezproblémový odchod z města. V případě, že někdo bude chtít město opustit, vrchnost, jmenovitě převor, mu nebude činit potíže. Dále převor povolil měšťanům prodávat jejich bílé pivo. Tento produkt až do roku 1538 mohli prodávat jen sládkové. Podmínkou ke svolení s prodejem bylo to, že se měšťané nemají míchat do zájmů sladovníků. Za tato privilegia museli obyvatelé vlastníci povoz jednou v roce svést řádové seno na zámek a jednou v roce svést dřevo z řádových lesů. Příjemné muselo být i svolení Václava Zajíce z Hazenburka (1555 -1578) k volnému lovu zvěře.¹⁰

Převor Kryštof Sarunarius vydal 11. 10. 1568 listinu, kvůli které bylo znemožněno provozovat krejčovské řemeslo mimo cech ve městě a na celém panství. Kryštof Sarunarius obnovoval privilegia dalších cechů, například cechu řezníků (ten získal stejnou výsadu jako cech krejčovský). V roce 1576 povolují johanité Strakonickým vlastnit sklady soli na radnici, kdokoliv jiný, kdo chtěl obchodovat se solí, musel zaplatit 5 grošů míšeňských. Zajímavý je i zákaz prodávat majetek ve městě bez předchozího nahlášení na radnici. Městu či vrchnosti se měla dát nabídka na odkoupení daného majetku. Kdo daný zákaz porušil, musel zaplati pokutu 10 grošů míšeňských, nebo byl uvržen do vězení. V rozmezí let 1580 – 1589 se potvrzují stará privilegia cechům, ale i další nová privilegia

---

⁹ Týž, s. 56.

¹⁰ Týž, s. 57.

pro cechy byla vydávána, například v roce 1580 cechu koželuhů, 1589 cechu kloboučníků.¹¹

Třicetiletá válka znamená pro Strakonice velkou pohromu. Ničivým se stal již v roce 1619 vpád Arnošta z Mansfeldu. Tento vpád znamenal vydrancování hradního areálu, ale i olupování obyvatelstva ve městě.¹² Zajímavostí je, že město i přes katolickou vrchnost bylo z části nekatolické, což dokládá nekatolický kostel svaté Markéty, kam dojížděl farář z Písku. Neustálé dodávky a příchody vojsk na ležení znepríjemňovaly obyvatelům život. Ve městě se i přes válečné útrapy udržela pivovarnická tradice, která se po válce rozrostla.¹³ Situace po válce byla velice složitá. Město se potýkalo s nedostatkem obyvatel a značnou zpustlostí jednotlivých usedlostí.¹⁴

Po válce narůstají spory mezi městem a vrchností, například v roce 1681 je veden spor o slib poddanství. Při tomto sporu byli obyvatelé před svojí vrchností v právu. Další spor pocházel z roku 1686, v němž se měšťané dohadovali s vrchností o dodatky k privilegiím. Postup johanitů při sporech byl velice razantní, vyhrožovali pokutami a žalářem.¹⁵ Spory mezi městem a johanity trvaly i v období 1688 – 1701, v těchto letech se jednalo o spory ohledně financování kata, nebo o složení slibu poslušnosti.¹⁶ Až Ferdinand Leopold Dubský z Třebomyslic v roce 1715 potvrzuje předešlá privilegia jednotlivým cechům, například cechu punčocháčů, koželuhů a dalším. Sám začal s výstavbou nové budovy v areálu hradu, a to s výstavbou zámecké části.¹⁷

Johanité se v 18. století pokoušeli město zindustrializovat. Velkopřevor Václav Jáchym Čejka z Olbramovic pozval do města barvíře ze Švýcar, aby naučil místní punčocháře barvit punčochy trvalou červenou barvou. Důležitá je i snaha o přeměnu Bezděkova, kde v roce 1789 zřizují johanité špitál svatého Jana Křtitele.¹⁸ Stále hojněji je osídlena i osada Podsrp v letech 1771 – 1772.¹⁹ O několik let později v roce 1792 daroval prostředky k zřízení hlavní školy velkopřevor Michael Ferdinand z Althanu. Tato škola

---

¹¹ Týž, s. 58.

¹² NAVRÁTILOVÁ, Alena, Strakonice za třicetileté války, Plzeň, 2014. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni. Vedoucí práce doc. Jan Kilián, s. 14.

¹³ Týž, s. 44.

¹⁴ Týž, s. 45.

¹⁵ *Strakonice: vlastivědný sborník : kapitoly z historie*. Vyd. 1. Strakonice: Město Strakonice, 2002, ISBN 80-238-7889-1, s. 59.

¹⁶ Týž, s. 60.

¹⁷ Týž, s. 61.

¹⁸ Týž, s. 62.

¹⁹ Týž, s. 63.

měla mít tzv. preparandu, což měla být příprava pro budoucí učitele. O šest let později dochází k jednání mezi velkopřevorstvím a městem o společném založení čtyřtřídní školy.²⁰ K roku 1780 se ve městě nacházely kasárny, vojenská pekárna a skladiště zbraní a oděvů pro vojáky.²¹ Koncem 18. století se stala pro budoucnost města velice významná věc. Strakonický žid Stein získal povolení na výstavbu místnosti pro své řemeslo mimo ghetto. I díky tomuto kroku se pomalu dávala do pohybu budoucí fezárenská tradice.²² Velkou událostí pro město byl i požár radnice v roce 1789. Podle Schallerovy topografie království českého měla obec 243 popisných čísel a nebyla nejmenším mezi městy.²³

V roce 1805 došlo ve městě k přečíslování domů.²⁴ Výroba fezů se ve městě začala objevovat v roce 1805. V tomto roce linecký obchodník Braun vyzval mistra Petráše, zda by pro něho nějaké fezy neudělal. Dále se výrově fezů věnoval v roce 1807 Jan Fialka.²⁵ Živnostenské oprávnění, kterým povoluje obchod s pleteným zbožím, získal ze židovské obce Wolf Fürth a za nedlouho začal obchodovat s fezy. Bratři Mojžíš a Wolf Weillové získali podobné povolení jako Wolf Fürth.²⁶ Pro město tato povolení byla velice významná, protože o několik let později podnik Wolfa Fürtha zaměstnával 900 lidí.²⁷

Okolo roku 1850 vznikají ve městě okresní úřady.²⁸ V roce 1869 byla čtvrť Bezděkov povýšená na město a nazvána Novými Strakonice, ale nadále byla samostatná, měla svůj vlastní magistrát a znak.²⁹ V roce 1870 bylo ve Strakonících 305 domů a v nich žilo 4 586 obyvatel, v Nových Strakonících bylo 133 domů s 1702 obyvateli, ale již v roce 1878 měly Strakonice 5183 obyvatel v 320 domech a v Nových Strakonících žilo 1844 obyvatel ve 159 obytných domech.³⁰ Johanité v následujících letech připravovali plán na vybudování sanitních vlaků. Do tohoto plánu byly zahrnuty i Strakonice. V roce 1877 bylo ve městě postaveno depo pro šest sanitních vlaků, tedy 90

---

²⁰ Týž, s. 65.

²¹ CVRČEK, J. Zdeněk. 1988. *Strakonice: Lidé-město-osudy*. 2. Vimperk: Městský národní výbor v Strakonících, s. 223.

²² Týž. 227.

²³ Tamtéž.

²⁴ Týž, 235.

²⁵ Týž, 239.

²⁶ Týž, s. 240.

²⁷ Týž, s. 243.

²⁸ *Strakonice: vlastivědný sborník: kapitoly z historie*. Vyd. 1. Strakonice: Město Strakonice, 2002, ISBN 80-238-7889-1, s. 65.

²⁹ CVRČEK, J. Zdeněk. 1988. *Strakonice: Lidé-město-osudy*. 2. Vimperk: Městský národní výbor v Strakonících, s. 287.

³⁰ Týž, s. 297.

vozu se 600 lůžky a kapacitou 1000 raněných. Před první světovou válkou u sanitních vozů sloužilo mnoho obyvatel města na rozdíl od let válečných.³¹

2 Cesta k převratu a samostatnosti

Od začátku roku 1918 se situace v Rakousku – Uhersku začala zhoršovat a nejvíce se to pro obyvatelstvo projevilo v oblasti hospodářské. Pražský místodržitel hrabě Coudenhove psal svému příteli ministru zahraničí Czerninovi 11. ledna 1918: „Zásoby české země vydrží v nejpříznivějším případě jen do poloviny dubna a jen nebude-li třeba z Čech ničeho odvážeti do jiných zemí. V ostatních korunních zemích jest nepoměrně hůře, bída v nich řádí již nyní. Také v Čechách začínají veliké nepořádky, protože obilí potřebné pro příděl shání se jen s tíží a v malých množstvích.“ V Čechách se začala celá situace zhoršovat již v lednu a propukla ve spontánní stávkou. Spouštěčem této stávky bylo snížení moučné dávky.³² Generální stávka v českých zemích byla svolána na 22. ledna, jejím hlavním požadavkem bylo rychle uzavřít mír a realizace práva národů na sebeurčení. Další povstání vypuklo v armádě 1. února 1918, povstáním u páté divize loďstva, významnou součástí v této divize byli vojáci čeští a jihoslovanští. Tato vzpoura byla potlačena a následně povstalci exemplárně potrestáni.³³

České průmyslové závody daly dělníkům koncem března zálohu, aby lidé mohli na černém trhu nakoupit potraviny a v květnu zůstaly přiděly mouky pouze na papíře. Dělníci po celých českých zemích vstupovali do stávek, které omezovaly válečný průmysl. Vláda na tyto stávky odpovídala zesílením militarizace a posílala proti stávkujícím vojáky. To vedlo k dalšímu zhoršení situace, takže hladoví dělníci putovali krajem a přepadali a drancovali usedlosti, na prvních místech hlavně dvory a mlýny.³⁴ Rakouská vláda se snažila vyjednávat s Wilsonem a ten měl působit na spojence Dohody. Celá vyjednávací akce s Američany skončila nezdarem po Czerninově projevu, ve kterém napadl československý zahraniční odboj a naznačoval, že s Clemenceauem usiloval tajným

---

³¹ *Strakonice: vlastivědný sborník: kapitoly z historie*. Vyd. 1. Strakonice: Město Strakonice, 2002, ISBN 80-238-7889-1, s. 67.

³² OLIVOVÁ, Věra. *Dějiny první republiky*. 2. vyd. Praha: Společnost Edvarda Beneše, 2012, 359 s. Knižnice Společnosti Edvarda Beneše, sv. 40. ISBN 978-80-86107-47-9, s. 36.

³³ Týž, s. 37.

³⁴ Týž, s. 38.

návrhem o prosazení separátního míru s Vídní. To způsobilo diskreditaci politiky rakouské vlády a i císaře Karla.³⁵

Změna postoje dohodových velmocí k Rakousku – Uhersku v dubnu a květnu znamenala podporu hnutí potlačených rakousko-uherských národů. Významnou událostí byl i kongres utlačovaných národů monarchie v dubnu 1918 v Římě, na kterém se sešly všechny národy, přičemž Čechy a Slováky zastupoval Edvard Beneš.³⁶ V květnu 1918 došlo k vyhocení situace v Rusku a česká legie se po konfliktu se zajatci z Německa a Maďarska dostala do otevřeného boje, který vyústil v povstání a rozhodnutí legií prosadit si cestu na Sibiř. Dohoda rozmýšlela o možnosti nasadit legie proti bolševikům.³⁷ Legie byly v Rusku jedinou jednotkou, na kterou se dalo spolehnout, a právě proto jejich vystoupení vedlo k diplomatickým úspěchům československé zahraniční akce.³⁸

Na přelomu dubna a května 1918 se politické organizace u nás orientovaly na vytvoření československého státu. Slavnosti, doprovázené divadelními představeními, k výročí položení základního kamene divadla se změnily ve sjezd potlačovaných národů monarchie.³⁹ V červenci byl v Praze založen nový politický orgán Národní výbor československý. Tento výbor prezentoval nový směr v politice směřující k samostatnosti. Čelními představiteli tohoto orgánu byli K. Kramář v pozici předsedy, A. Švehla, J. V. Klofáč místopředsedové a jednatelem se stal F. Soukup.⁴⁰ Dalším orgánem, který se vytvořil kvůli protichůdným postojům v Národním výboru, byla Socialistická rada zřízená 6. září 1918. V socialistické radě se spojili sociální demokraté, národní socialisté a anarchisté a začali nezávisle na Národním výboru vytvářet vlastní plány kroků k samostatnosti.⁴¹

3 Rok 1918 ve Strakoncích do 28. října

Z obecní kroniky se dozvídáme zajímavé komentáře k celostátní situaci, například 6. ledna 1918 se sešli zástupci Čech, Moravy, Slezska i Slovenska a podle

---

³⁵ Týž, s. 40 – 41.

³⁶ Týž, s. 42 – 43.

³⁷ KÁRNÍK, Zdeněk. *České země v éře První republiky (1918-1938), Díl 1, 2.*, opr. vyd. Praha: Libri, 2003, 571 s. Dějiny českých zemí. ISBN 80-7277-195-7, s. 30.

³⁸ Týž, s. 31.

³⁹ OLIVOVÁ, Věra. *Dějiny první republiky*. 2. vyd. Praha: Společnost Edvarda Beneše, 2012, 359 s. Knižnice Společnosti Edvarda Beneše, sv. 40. ISBN 978-80-86107-47-9, s. 56.

⁴⁰ Týž, s. 57.

⁴¹ Týž, s. 60.

kronikáře: „ústí nejoblíbenějšího spisovatele Aloise Jiráska prohlášena a všemi přítomnými přijata přísaha, že národ československý neustane, pokud nedobude sobě samostatnosti“. Na této schůzi, jak ji nazval kronikář, byli přítomni i zástupci města, a to Vilém Hübl a JUDr. Stanislav Zima.⁴²

Dalším mezníkem ve Strakonících bylo propuknutí nepokojů ve městě. Nepokoje vypukly tím, že obyvatelé byli neustále nespokojeni s nedostatečným zásobováním. V kronice je již z předešlých let několik zmínek o tom, jak se obyvatelům města a přilehlého okolí špatně daří, například k roku 1916 je zaznamenán zápis, ve kterém se dočteme, že všechny životní prostředky byly státem zabaveny a na vše vydávány lístky, na které se nic nedostalo. Tyto lístky jsou označovány jako moučenky, lístky na brambory, tučenky, cukřenky, mýdlenky a řada dalších podobných „enek“. Na tyto lístky nebylo možno dostat vše a lidé byli rádi, pokud dostali aspoň část.⁴³ Proto není divu, že v květnu 1918 se lidé shromáždili před hejtmanstvím. Ženy posléze vnikly do místnosti místopředsedského rady⁴⁴, kterým byl JUDr. Jan Taur. JUDr. Taur reagoval na tuto událost značně podrážděně. Ženy se po jeho reakci vrhly na vybavení místností, roztrhaly spisy, rozbily nábytek. Místopředsedská rada se štěstím unikl do vedlejší místnosti a díky tomu, že se zamkl, unikl újmě na zdraví, protože, jak dodává kronikář, mu hrozilo shození z okna. Až přivolání četníci si poradili s rozduřenými ženami a začali zatýkat vůdčí osobnosti nepokojů. Místopředsedský po této události povolal do města vojsko z Písku. Toto vojsko ve městě pobývalo delší dobu a město muselo platit výdaje spojené s jeho pobytem. Několik účastníků nepokojů bylo v Písku odsouzeno.⁴⁵

Další nevoli u obyvatelstva způsobovaly válečné půjčky. O těchto půjčkách se říkalo, že každý ji musel podepsat, protože to byla vlastenecká povinnost každého občana. Sám kronikář se musel v roce 1914 stát referentem válečných půjček. V době vypsání sedmé válečné půjčky byl do města vyslán zvláštní referent Reimund Severa, profesor čsl. Obchodní Akademie.⁴⁶

---

⁴² *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 14.

⁴³ Tamtéž.

⁴⁴ V kronice se píše, že do místností vtrhly hlavně ženy, o mužích, kteří by je doprovázeli, není ani zmínka.

⁴⁵ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 15.

⁴⁶ Tamtéž.

Referent Severa vedl dvě hodiny trvající promluvu, ve které až na konci uvedl argumenty, které měly přesvědčit obyvatele o nutnosti podepsat. Jako argument uvedl, že naproti Němcům, jsou Češi národ nemoudrý, protože Němci díky podepsání půjčky dobře hospodářsky rostli, v nejvyšších kruzích si dělali dobré oko a přičinili se tak o mír. Na tyto body ale nesměl nikdo odpovědět. Následně referent Severa vytkl kronikáři, že by neměl být referentem o půjčkách. Místo něho by měl tuto funkci vykonávat některý politický úředník, když s ním kronikář souhlasil a potvrdil mu, že by se raději věnoval své hlavní profesi školního inspektora, nežli dělat referenta, tak mu bylo vytknuto, že to nebyla vlastenecká slova.⁴⁷ Bohužel si tato slova kronikáře o povaze referenta Severy nemůžeme z důvěryhodných zdrojů ověřit, a tak budeme muset věřit slovům kronikáře.

Význačnou událostí tohoto roku byla také výstava umělců Štolovského, Kalvody, Benky a řady amatérů z města. Výnos z této výstavy byl určen na provoz válečné kuchyně. Tato válečná kuchyně byla zřízena v zadní místnosti u Vorlů. Dámy v této kuchyni vařily polévku pro chudé a děti. Každý, kdo přišel s hrnkem, dostal 0,5 litru polévky. Na provoz kuchyně přispívaly naturálně velkostatky z okolí, ale i vláda dávala příspěvek na provoz. Další součástí příjmů kuchyně byly výtěžky ze sbírek konané ve městě. Tato válečná kuchyně byla otevřená od listopadu do dubna, školní děti se do ní chodily stravovat, ale nebyly to jediní strávníci této jídelny, dalšími byli nejchudší obyvatelé. Dozor nad kuchyní měly dámy, které dohlížely na kvalitu polévky a čistotu prostředí. Komitét válečné kuchyně byl složen z JUDr. Taury, zástupců všech úřadů, obce, učitelstva a velkého počtu žen.⁴⁸

Naposled se obecní zastupitelstvo před vznikem republiky sešlo 11. června 1918. Na tomto zasedání byl přijat návrh na jmenování čestnými obyvateli města. Novými čestnými obyvateli se stali významné osobnosti z českého kulturního prostředí, a to Alois Jirásek a Dr. Karel Kramář.⁴⁹

4 Předčasné vyhlášení republiky

Dne 14. října 1918 odpoledne se na Velkém náměstí sešlo několik lidí. Náhle přišla zpráva, že v Praze byla vyhlášena republika. Po této zprávě se náměstí ihned zaplnilo lidmi a všichni se snažili zjistit, zda byla tato informace pravdivá. Někteří se snažili telefonicky

---

⁴⁷ Týž, s. 16.

⁴⁸ Týž, s. 16 – 17.

⁴⁹ Týž, s. 23.

tuto informaci ověřit, to ale nebylo v danou chvíli možné. Mezi lidmi na náměstí kolovala zpráva o svolání republiky v Písku a Plzni. Kvůli tomuto tvrzení nechal úřadující náměstek Karel Zdráhal vyburcovat strážníkem Krausem, že byla vyhlášena republika socialistická. Tato iniciativa byla zastavena skupinou, která se snažila o prohlášení samostatnosti české. Po předčasném vyhlášení republiky začalo vyšetřování vedené JUDr. Taurem. Strážník Kraus byl odveden k soudu do Písku, za to že vyburcoval republiku.⁵⁰

Zmíněná událost ve Strakonici souvisí s vyhlášením generální politické stávky na 14. října 1918. Stávku svolaly socialistické strany a namířily ji formálně proti vývozu potravin ze země, ale reálný význam byl politický. Stávkové vedení v podkladech psalo také tyto věty: „Doba se naplnila! Shodili jsme již okovy poddaných rabů! Povstali jsme k samostatnosti.“ Tato část jasně dokazovala, jakým směrem bylo vedení orientováno.⁵¹ Strakonice s svoláním republiky nebyly jediným městem, které tak učinilo, stejné nadšení a vyhlášení republiky proběhlo v Písku, Plzni, Třebíči, Staré Boleslavi a Moravské Ostravě. Shromáždění začala podobně, všude se odstraňovaly rakouské státní znaky. Od této akce se distancoval Národní výbor, ale i rakouské úřady a celý pokus skončil neúspěchem.⁵² Přibližné odhady počtu účastníků se liší, například Klimek uvádí, že v Plzni bylo na 25 000 osob, ale někteří pamětníci tato čísla zpochybňovali a udávali větší počet účastníků.⁵³

5 Poslední dny monarchie

Ani zahraniční političtí představitelé v této době nebyli nečinní. Eduard Beneš 14. října ohlásil, že 26. září byla ustanovena Prozatímní československá vláda v čele s Masarykem, ministrem zahraničí Benešem a ministrem vojenství se stal Štefánik.⁵⁴ Masaryk vydal 18. října Washingtonskou deklaraci, ve které načrtl zásady nového československého státu v ryze americkém stylu. Jednalo se o to, že Československo mělo

---

⁵⁰ Týž, s. 17.

⁵¹ KÁRNÍK, Zdeněk. *České země v éře První republiky (1918-1938), Díl 1, 2.*, opr. vyd. Praha: Libri, 2003, 571 s. Dějiny českých zemí. ISBN 80-7277-195-7, s. 31.

⁵² OLIVOVÁ, Věra. *Dějiny první republiky*. 2. vyd. Praha: Společnost Edvarda Beneše, 2012, 359 s. Knižnice Společnosti Edvarda Beneše, sv. 40. ISBN 978-80-86107-47-9, s. 60.

⁵³ KLIMEK, Antonín. *Říjen 1918: vznik Československa*. Vyd. 1. Praha: Paseka, 1998. ISBN 80-7185-175-2, s. 92.

⁵⁴ KÁRNÍK, Zdeněk. *České země v éře První republiky (1918-1938), Díl 1, 2.*, opr. vyd. Praha: Libri, 2003, 571 s. Dějiny českých zemí. ISBN 80-7277-195-7, s. 31.

být republikou, která by občanům zaručila svobody, odloučila církev od státu, dala plná práva ženám, chránila menšiny a další podobné body.⁵⁵

Kronikář zaznamenává osobní zkušenost z posledních dní monarchie. Dne 26. října si ho nechal zavolat do kanceláře JUDr. Taur a ukázal kronikáři tajný výnos prezidia. V něm byla obsažená otázka ohledně případné korunovace císaře českým králem. JUDr. Taura zajímala případná reakce českého obyvatelstva. Taur celou akci zdůvodnil tak, že v Čechách se mají obyvatelé rozpomenout na korunu svatováclavskou. Kronikář na celou záležitost reagovat tak, že prohlásil, že bylo již pozdě, a na to už JUDr. Taur neodpověděl.⁵⁶

Domácí vůdci české politiky, jako byli za agrárníky Antonín Švehla, státoprávní demokráty Alois Rašín, české socialisty Jiří Stříbrný, československé sociální demokráty František Soukup, ujednali převzít 28. října pod Národní výbor Obilný ústav v Praze, čímž se chtěli postarat o zásobování země.⁵⁷

6 28. října 1918 – prosinec 1918 – první dny republiky

Přelomové pondělí začalo ve Strakoncích zcela nenápadně. Na tento den byla svolána valná schůze komitétu válečné kuchyně. Válečná kuchyně měla být opět otevřena od 1. listopadu. Tato schůze se konala v prezidiální místnosti č. 1 v městské radnici. V průběhu schůze přišel tajemník Antonín Kardaš pro JUDr. Stanislava Zimu s odůvodněním, že JUDr. Zima měl okamžitě odejít do své úřadovny. Za chvíli vešel zpět na zasedání komitétu, v ruce držel telegram a prohlásil: „V Praze prohlášena Československá republika. Rakousko kapitulovalo. Vládu převzal Národní výbor.“ Po tomto telegramu se všichni, až na JUDr. Taura, vydali na náměstí, které během několika minut bylo zaplněné obyvateli, a na kterém zavládla euforická atmosféra, během vzájemného objímání a gratulování k republice, se zpívala píseň „Kde domov můj“ a další vlastenecké písně. Během chvíle lidé začali sundávat císařské orly z budov. Dalším bodem bylo vyvěšení zemských i slovanských praporů a lidé na sebe připínali trikoloru.⁵⁸

---

⁵⁵ Týž, s. 32.

⁵⁶ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlárová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 18.

⁵⁷ KÁRNÍK, Zdeněk. *České země v éře První republiky (1918-1938), Díl 1, 2.*, opr. vyd. Praha: Libri, 2003, 571 s. Dějiny českých zemí. ISBN 80-7277-195-7, s. 33.

⁵⁸ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlárová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 18 – 19.

Následující den se ustavila Národní rada. Předsedou nově vzniklé rady byl JUDr. Stanislav Zima a jejími členy byli Václav Mareš, MUDr. Šimon Kouba, Václav Přeča, Josef Hájek, Josef Kučera, Edmund Janda, Miroslava Javornická, Karel Ossendorf, J. Machník a Augustin Prášil. Tato rada obdržela od úředníků politické správy slib ve jménu republiky.⁵⁹

V zápisech z městské rady se k osudnému dni a následujícím dnům nenachází ani jeden projev k svolání republiky. Jediné, co do městské rady a úřadu přišlo, byl projev židovské obce ve Strakonících ze dne 29. října 1918. Židovská obec ústy svých zástupců deklarovala radost ze samostatnosti a přála si rozkvět československého národa. Dále byli potěšeni tím, že se národ samostatnosti dočkal. Zmiňovali snahu židovské obce spolupracovat s československým lidem k prospěchu a obnově staré české slávy. Strakonická židovská obec nesouhlasila s názory části židovského obyvatelstva, které se chtělo osamostatnit a brala Palestinu jako významné historicko-náboženské místo. Popsali svou snahu přilnout k národu českému, jeho jazyku, ideálům národa a vyjádřili snahu odstranit vše, co by kazilo jejich soužití. Zajímavý byl i výrok obce, že různost náboženství nesmí dělat překážky.⁶⁰

Podle pokynů Národního výboru v Praze 31. října 1918 měly nově vzniklé okresní výbory vykonávat státní zájmy na území zastupitelského nebo soudního okresu.⁶¹ Mimo nově vzniklých okresních národních výborů vznikly v některých obcích i místní národní výbory. Zakládání místních národních výborů propagoval hlavně sociálně demokratický tisk. Národní výbory vznikaly různým způsobem, buď funkci národního výboru převzala městská rada, nebo se mohlo jednat o domluvu jednotlivých politických stran. Ke konci roku 1918 se přistupovalo k likvidaci národních výborů, protože vznikaly nové instituce, například okresní demobilizační výbory.⁶² Ve Strakonících se městská rada shodovala s Národní radou, podle seznamu členů Národní rady a městské rady lze přijít na to, že členové byli totožní, a proto se nejedná o další orgán, ale městská rada sebe jmenovala i Národním výborem. O činnosti městské rady pojednává samostatná kapitola.

---

⁵⁹ Týž, s. 19.

⁶⁰ Okresní archiv Strakonice, Archiv města Strakonice, 138, kniha 111, Zápis o schůzích městské rady 1918 – 1921.

⁶¹ SCHELLE, Karel. *Vývoj české veřejné správy*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2008. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-87071-92-2, s. 82.

⁶² Týž, s. 83.

Městská rada na svém zasedání 31. října 1918 začala řešit záležitost chodu města. Rada musela vypsát konkurz na nového úředníka do aprovizační kanceláře, protože do zasedání této rady tuto pozici zastávali JUDr. Zima a Karel Zdráhal, kteří do této doby tuto funkci zastávali bez nároku na honorář. Proto byl vypsán konkurz na nového úředníka, který měl mít plat 300 K měsíčně, výpovědní lhůta byla stanovena na jeden měsíc. Na toto místo se hlásilo několik uchazečů, například Edmund Janda, Eduard Kropáček ml., Václav Vondra ml. Místo nakonec bylo uděleno Edmundu Jandovi, protože ostatní kandidáti byli příliš mladí a nezkušení na danou pozici, navíc rada potřebovala v úřadě osobu schopnou vyznat se v místních záležitostech, a právě tato kritéria splňoval a byl vybrán Janda.⁶³

Následující neděli po vzniku republiky, tedy 3. listopadu, se konala velká slavnost s svoláními zástupců různých stran. Jejich svolání se týkala radosti nad svržením monarchie, ale měla i k venkovskému obyvatelstvu prosbu, aby pomohlo k zlepšení bídné situace tím, že zlevní potraviny. Zástupci venkova to slíbili, ale dle kronikářových slov se tak nestalo a první dny republiky vzrostly ceny potravin.⁶⁴ Dalším důležitým úkolem byl dohled nad vracejícími se vojáky. Kvůli tomu byla na nádraží vytvořena stáž, která projíždějícím vojákům odebírala zbraně, houně, řemeny atd.⁶⁵

6.1 První jednání zastupitelstva po vzniku republiky a následná městská jednání

První zasedání Národního výboru se uskutečnila 18. listopadu.⁶⁶ Kronikář⁶⁷ v nadšení nad vznikem republiky označil zasedání městského zastupitelstva za jednání Národního výboru, to lze dokázat na základě zápisů z městského zastupitelstva.⁶⁸ Zasedání zahájil starosta Petr Karta, po kterém přišli na řadu za stranu sociálně demokratickou Miroslav Javornický a za státoprávně demokratickou Karel Ossendorf.⁶⁹ Na návrh Josefa Komrse se rozhodla obec dát 2000 korun pro vdovy a sirotky po českých legionářích. Dalším krokem bylo zabezpečení nepřerušené školní docházky, a proto město zakoupilo

---

⁶³ Okresní archiv Strakonice, Archiv města Strakonice, inv. č. 138, kniha 111, Zápis o schůzích městské rady 1918 – 1921.

⁶⁴ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 25.

⁶⁵ Týž, s. 19.

⁶⁶ Týž, s. 25.

⁶⁷ Kronikáři v této době byli Jan Dyk a Vojtěch Herman. Jan Dyk psal kroniku do dubna 1924, na jeho práci navázal Vojtěch Herman, který psal kroniku od dubna 1924, ale zvolen kronikářem byl v říjnu 1926 a psal ji do roku 1938.

⁶⁸ SOKA Strakonice, ARCHIV MĚSTA STRAKONICE 1367 - 1945 (1953), inv. č. 154, kniha č. 127, s. 150.

⁶⁹ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 25.

uhlí pro školy, i kdyby bylo uhlí dražší. Na konci této schůze blahopřál JUDr. Stanislav Zima starostovi Kartovi, který byl starostou již 25 let a dle projevu spravoval město svědomitě. K počtě pana starosty byl založen fond pro dobročinné účely se základním vkladem 2000 korun.⁷⁰

Další zasedání městské rady se konalo 18. prosince. Prvním bodem tohoto zasedání bylo svolání k obyvatelům, aby v den příjezdu prezidenta Masaryka do Prahy ozdobili své domy prapory. Strážník Karel Kraus se slavnostně vrátil do města 29. října po propuštění z Písku. Důležitý byl i návrh Edmunda Jandy, který chtěl, aby byly Strakonice a Nové Strakonice sloučeny. Rada se rozhodla, že tento návrh podpoří a bude jednat v zájmu sloučení obou měst.⁷¹

6.2 Potlačení bouří ve Vimperku

Ze Šumavy do města mířily zprávy o Němcích snažících se prohlásit Deutschbömen za samostatný stát. Několik osob z města a nedaleké Volyně se ozbrojilo a vydalo se pod vedením Josefa Hájka do Vimperka vlakem. Ve Vimperku se podařilo této skupině zachránit řadu zásob shromážděných v továrně na prádlo. Celá skupina se potýkala s německou četou. Tato četa byla ozbrojena i děly. Právě tuto četou se podařilo zahnat až za Volary.⁷² O těchto událostech bohužel nemáme v městských záznamech více informací.

6.3 Postavení obecní samosprávy v republice

Obecní samospráva byla velkým tématem prvních let nově vzniklé republiky. Nejvíce se právnímu zakotvení obecní samosprávy věnoval zákon č. 329 Sb. z 12. srpna 1921, někdy také označovaný jako první finanční novela. Tato novela měla upravovat finanční hospodářství obce tak, aby bylo přesněji a propracovaněji upraveno postavení jednotlivých finančních komisí. Díky tomuto zákonu měly obce ze státního rozpočtu nárok na 40 % z výnosu daně z obratu, poloviny výnosu domovní daně a další. Právě kvůli těmto úpravám se zlepšilo vedení účetnictví v obcích, kromě účetnictví se zpřesnil i předpis o rozpočtech obcí.⁷³ Podobně situaci kolem novel reflektuje i Broklová ve své publikaci *Československá demokracie*.⁷⁴ Další změna v chodu a postavení obcí nastala až v roce

---

⁷⁰ Týž, s. 26

⁷¹ Týž, s. 26.

⁷² Tamtéž.

⁷³ SCHELLE, Karel. *Vývoj české veřejné správy*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2008. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-87071-92-2, s. 237.

⁷⁴ BROKLOVÁ, Eva. *Československá demokracie: politický systém ČSR 1918-1938*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1992. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-901059-6-3, s. 52.

1927 zákonem č. 77 Sb. a tzv. druhou finanční novelou. Výsledek druhé finanční novely měl za následek to, že finanční hospodaření samosprávních obcí bylo de facto zrušeno.⁷⁵

Dokument, na který čekala celá společnost, Ústavní listina č. 121 Sb. z. a n. byl podrobně probrán na 125. schůzi Národního shromáždění 27. února 1920 a přijat na následné schůzi 29. února. Ústava byla přijata všemi členy shromáždění z celonárodní koalice.⁷⁶ Uspořádání obecní samosprávy se dle ústavy řeší zákonem, a proto se ústava dále o obecní samosprávě nezmiňuje.⁷⁷

Nejvíce postavení obecního zastupitelstva reflektuje publikace Dějiny správy v českých zemích. Autoři zde porovnávají obecní volby a konstatují, že volební řád prošel demokratizací oproti stavu za monarchie. Obyvatelstvu po vzniku republiky bylo přiznáno všeobecné, rovné a tajné hlasování, navíc bylo volební právo přiznáno i ženám. Volit mohli občané po dosažení 21 let a být zvoleni za zastupitele mohli ve věku 26 let. Voliči teď volili své zastupitele z vázaných kandidátních listin, navíc z doby monarchie byl odstraněn většinový systém, který byl nahrazen poměrným.⁷⁸

Dřívější obecní výbor nahradilo obecní zastupitelstvo volené obyvateli města. Obecní radu volili obecní zastupitelé ze svých řad. Složení rady bylo vždy stejné, vždy v radě byl starosta, jeho náměstkové a několik členů rady. Obecní rada měla být složená z jedné třetiny zastupitelstva. Zastupitelstvo dále volilo starostu,⁷⁹ podobnou praktiku uvidíme níže popsanou. Povinné komise ze zákona byly finanční a tzv. letopisecká, mající na starost pořizovat pamětní knihy. Pokud obec potřebovala, měla právo si vytvořit komise dle své potřeby. Nejvíce rozhodování náleželo obecní radě, jejíž zasedání byla neveřejná a konala se častěji, oproti tomu obecní zastupitelstvo schvalovalo hlavně obecní rozpočet. Obecní zastupitelstvo se scházelo minimálně jednou za dva měsíce.⁸⁰

---

⁷⁵ Týž, s. 239.

⁷⁶ BROKLOVÁ, Eva (ed.). *První československá ústava: diskuse v ústavním výboru v lednu a únoru 1920*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny ČAV, 1992. ISBN 80-85270-08-0, s. 9.

⁷⁷ Týž, s. 204.

⁷⁸ HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, Jan JANÁK a Jan DOBEŠ. *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*. [2. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-709-1, s. 376.

⁷⁹ Týž, s. 377.

⁸⁰ Týž, s. 378.

7 Situace ve městě do roku 1919

7.1 Obecní volby

Nejpodrobnější zprávy o průběhu voleb do obecního zastupitelstva nám podává kniha zápisů o schůzích obecního zastupitelstva z let 1913 – 1920. Volby se konaly v neděli 15. června 1919 ve třech volebních místnostech. Jedna z volebních místností byla umístěna do Spolkového domu, druhá byla v místnosti obecní školy a třetí se nacházela v jedné ze tříd městské školy. Komise v těchto volebních místnostech byly čtyřčlenné. K volbám se z možných 3 407 voličů dostavilo 3 359.⁸¹ Ústřední komise při volbách zasedala na radnici od 20:00, jejím hlavním úkolem bylo ukončit volby. V čele komise stál Josef Komrs, jemuž byli nápomocni další tři členové. Výsledky voleb byly následující, na prvním místě se umístila sociálně demokratická strana s 19 mandáty, za ní skončila národně demokratická strana se 13 mandáty, na třetím místě skončila strana československá socialistická se 2 mandáty a poslední místo obsadila strana republikánská československého venkova s 1 mandátem.⁸² Po celkovém skrutiniu byl národním demokratům přidělen ještě jeden mandát.⁸³

7.2 Složitá situace v roce 1919

Na schůzi zastupitelstva 26. března byla vznesena žádost na vládu, zda by obě dvě města, tedy Strakonice a Nové Strakonice, nemohla být spojeny. Ve stejný den se vzdali svých funkcí v městské radě i zastupitelstvu JUDr. Václav Topinka, Edmund Janda a Antonín Chvojka. Straně sociálně demokratické bylo umožněno, aby místo nich jmenovala jiné zástupce. Starosta si na této schůzi myslel, že je to poslední schůze ve stávajícím složení, ale ve stejném složení se sešli ještě 19. dubna. Na tomto zasedání již nepředsedal starosta Petr Karta, protože ten mezitím rezignoval, ale Vilém Hübl. Na schůzi byli pozváni národní socialisté Adolf Kovařík, Karel Trojan a František Tlamsa. Mimo těchto jmenovaných vyslala strana do obecního výboru stavebního radu Ludvíka Brabce a strana agrární vyslala Ing. Kartu, Ludvíka Krupku a Jana Štětinu. Na schůzi se dostavil okresní hejtman JUDr. Krninský s informací, že strana sociálně demokratická žádá rozpuštění obecního zastupitelstva a tento návrh poslali k místodržitelství. Okresní hejtman chtěl usmířit obě znesvářené strany a na konec se podařilo ujednat kompromis.

---

⁸¹ SOKA Strakonice, ARCHIV MĚSTA STRAKONICE 1367 - 1945 (1953), inv. č. 154, kniha č. 127, s. 191.

⁸² Týž, s. 192.

⁸³ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlárová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 30.

Kompromisem bylo jmenování rady, ve které bylo 8 národních demokratů, 9 sociálních demokratů s národními socialisty a jeden agrárník. Stávající městská rada se vzdala a strany jmenovaly své zástupce. Předsednictví až do voleb zastával Vilém Hübl s výpomocí od Edmunda Jandy a pokud se spolu nedohodli, měli svolat schůzi plenární. Schůzi se ještě podařilo zvolit městským „kancelistou“ Viléma Vokroje a podat žádost na zřízení střední školy.⁸⁴

8 Situace 1919 - 1920

Jan Švehla na schůzi městského zastupitelstva 10. října 1919 referoval o nutnosti jednat se zástupci Nových Strakonice, protože v říjnových dnech v Nových Strakonice docházelo k protestním schůzím proti spojení měst. Na druhé straně Dr. Zima a Janda se vydali k vládě na jednání o sloučení.⁸⁵ Jan Švehla dále referoval o postupném zařizování biografu a seznamoval ostatní zastupitele se stavem a potřebou koupit nové zařízení biografu. Po Švehlovi se ujal slova Josef Komrs a ve svém proslovu podporoval Švehlu v jeho snahách na rychlé zřízení biografu.⁸⁶

Starosta Strakonice na schůzi zastupitelstva 13. prosince 1919 oznámil, že bylo vyhověno požadavku na sloučení obcí Strakonice a Nové Strakonice do jednoho celku. Po projevu starosty bylo jasné, že ve městě proběhnou nové volby do zastupitelstva.⁸⁷ Z rozhodnutí Okresní správy politické ve Strakonice 10. ledna 1920 bylo vyhlášeno rozhodnutí zřízení správní komise ve Strakonice. Nově vzniklá komise měla za úkol vést městské záležitosti až do nově vypsanych voleb. Předsedou komise se stal Dr. Stanislav Zima a členy komise byli Josef Komrs, Václav Prokop, Adolf Kozel, Ludvík Kolář, Josef Šindelář, Josef Kučera, Jan Švehla, Vojtěch Rejžek, Miroslav Javornický a Václav Karta.⁸⁸ Praktické provedení sloučení obou měst se projednávalo na schůzi správní komise 12. ledna 1920. Jednalo se o rozšíření bytové komise, vyřešení obecních dávek a hlavně byl zvolen Josef Komrs do funkce referenta správní komise.⁸⁹

---

⁸⁴ Týž, s. 28.

⁸⁵ SOKA Strakonice, ARCHIV MĚSTA STRAKONICE 1367 - 1945 (1953), inv. č. 154, kniha č. 127, s. 218.

⁸⁶ Týž, s. 224.

⁸⁷ SOKA Strakonice, ARCHIV MĚSTA STRAKONICE 1367 - 1945 (1953), inv. č. 154, kniha č. 127, s. 226

⁸⁸ Týž, s. 241.

⁸⁹ Týž, s. 243.

9 Občané volí své zastoupení

O volbách ve Strakonících se zachovaly dva kartony záznamů v Okresním archivu ve Strakonících. Spisový materiál by se měly věnovat volbám v letech 1926 – 1930, ale při důkladném prostudování dokumentů se většina materiálu věnuje přiznání domovských práv pro nově příšlé obyvatele ve Strakonících. Domovské právo bylo přiznáno těm, kteří bydleli ve městě alespoň 10 let, po přiznání mohl nový občan již volit a být zvolen. V tomto kartonu jsou uloženy i listy příšlé do obecní kanceláře od různých subjektů, hlavně z kanceláří politických stran.⁹⁰

9.1 Volby 14. března 1920

Dle kroniky města tyto volby byly velmi důležité pro město. Volilo se nové vedení města s vlivem mnohem větším, než mělo minulé vedení, protože nové vedení nerozhodovalo jen o osudu Strakonic, ale rozhodovalo i o Nových Strakonících, a právě pro to byl volební boj velmi tuhý. Volby se konaly ve čtyřech volebních místnostech a zvoleno bylo 12 modráčkovců se ziskem 1377 hlasů, druzí skončili Národní demokraté s 1244 hlasy a s 11 zvolenými kandidáty, dále 7 sociálních demokratů s 840 hlasy, 3 středostavovští živnostníci s 351 hlasy, 2 Národní socialisté s 270 hlasy a 1 republikán československého venkova se 133 hlasy.⁹¹ Modráčkovci, strana nesoucí název podle příjmení svého zakladatele Františka Modráčka, představovala odštěpenou část sociálně demokratické strany, která nejvíce vystoupila právě ve volbách v roce 1920. Jejich významným periodikem po dobu voleb byl deník Slávie. Modráčkovci nebyl oficiální název strany, strana nesla název: „Socialistická strana československého lidu pracujících“.⁹²

9.2 Volby 13. dubna 1924

Volby do obecního zastupitelstva se uskutečnily 13. dubna 1924 ve čtyřech volebních místnostech, a to v místnosti hotelu Růže, obecní škole, měšťanské škole a škole novostrakonické. Poslední jmenovanou místnost takto nazývá kronikář, obecní učitel Vojtěch Herman. Bylo zapsáno na 5 114 voličů, ale k volební urně se jich dostavilo 4 496. Následně při sčítání hlasů bylo zjištěno 4 465 platných hlasů. Kronikář podrobněji nepopisuje, jakým způsobem byly lístky znehodnoceny. Volby proběhly dle poměrného

⁹⁰ SOKA Strakonice, ARCHIV MĚSTA STRAKONICE 1367 - 1945 (1953), inv. č. 728, sig. III/2, karton č. 173.

⁹¹ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 34.

⁹² *Moderní dějiny 4: Sborník k dějinám 19. a 20. století*. 1. Praha: Historický ústav, 1996. ISBN 80-85268-57-4. ISSN 1210-6860, s. 64.

zastoupení a mandáty si následně přerozdělily skupiny účastníci se voleb. Volební strany se seskupily do dvou skupin. Jednu skupinu tvořily strany Obchodnicko – živnostensko středostavovská, Národní demokraté a republikáni, druhou skupinu tvořili komunisté, sociální demokraté a českoslovenští socialisté. Ve volbách vyhráli komunisté a získali 10 mandátů, na druhém místě skončili Národní demokraté a získali 7 mandátů, o třetí místo se podělili sociální demokraté a zástupci strany středostavovské s 5 mandáty, na čtvrtém místě taktéž byly dvě strany, a to strana československá socialistická a občanská novostrakonická a získaly každá po třech mandátech. Na předposledním místě byla strana lidová se dvěma mandáty a na posledním místě byla strana republikánská s jedním mandátem.⁹³

První schůze nově zvoleného zastupitelstva proběhla 7. července 1924 za přítomnosti vrchního komisaře okresní politické správy Jindřicha Apfelbacha, který od nově zvolených zastupitelů přijal slib. Novým starostou byl zvolen Josef Škarda, původním povoláním učitel, který příslušel ke druhé skupině. Prvním náměstkem se stal z první skupiny zvolený Václav Prokop, jak je v kronice uvedeno mistr tesařský, následně byl zvolen druhý náměstek Josef Sýkora.⁹⁴

Poprvé volby do Národního shromáždění byly v kronice zmiňovány 15. listopadu 1925. Strakonice spadaly pod župu českobudějovickou a opět jako v předešlých volbách byl zvolen Rudolf Beran za stranu republikánskou, jak uvádí kronika. Kromě Berana byli dále zvoleni za stranu Národně demokratickou Ing. Dvořák, prof. Kvasnička, za stranu Sociálně demokratickou Fr. Kříž, za stranu Československou socialistickou Dr. Patejdl, za komunisty Hirschl a za stranu lidovou Roudnický.⁹⁵

9.3 Volby 10. června 1928

Těchto voleb se účastnily tyto strany: strana Československá sociálně-demokratická, Komunistická strana, strana Československá národně socialistická, strana republikánská a Československá národní demokracie. Nově zvolení zastupitelé složili sliby 14. července 1928 za přítomnosti zástupce politické správy a novým starostou na první

---

⁹³ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 41.

⁹⁴ Týž, s. 43.

⁹⁵ Týž, s. 69.

schůzi zastupitelstva byl zvolen Josef Škarda, kterému měl být k ruce první náměstek Josef Tetauer a druhý náměstek Karel Dort.⁹⁶

9.4 Volby 12. června 1932

Po čtyřech letech se opět konaly volby do obecních zastupitelstev. Ve Strakonících se na prvním místě umístila strana Československá sociálně-demokratická dělnická s 1 025 hlasy, což znamenalo 7 mandátů. Stejný počet mandátů, tedy 6 mandátů, ale trochu jiný počet hlasů získaly strany Československá národní obec fašistická a Komunistická strana, z toho prvně zmiňovaná získala 862 hlasů a druhá 928 hlasů. Za nimi se umístila strana Československá národně demokratická s 521 hlasy a 4 mandáty. O mandát méně měla strana Československá národně socialistická s 442 hlasy a stejný počet mandátům měla strana Živnostensko-obchodní středostavovská s 485 hlasy. Dva mandáty získala strana Československého domova-občanská s 249 hlasy a stejný počet i strana republikánská, zemědělská a maloroľnická s 380 hlasy.⁹⁷ Také dva mandáty získala strana lidová s výsledným počtem hlasů 417 a na posledním místě ve volbách skončila strana Domoviny, domkařů a maloroľníků s 1 mandátem za 162 hlasů.⁹⁸

9.5 Volby 19. května 1935

Volby do národního shromáždění se uskutečnily 19. května 1935 a o několik dní později, přesně 26. května, se uskutečnily volby do zemských a okresních zastupitelstev, z hlediska dnešní politologické a zpravodajské terminologie se jednalo o super volební rok. Nejvíce hlasů ve městě při volbách do národního shromáždění získala strana agrární s hlavním kandidátem pro kraj Rudolfem Beranem, jenž byl v městské kronice k tomuto roku označen jako vlivný pracovník pro český jih a hlavně byly vyzdviženy jeho zásluhy pro okres a město.⁹⁹ Volby v roce 1935 byly v odborné literatuře hodnoceny jako osudové, protože to byly poslední volby tohoto typu před válkou.¹⁰⁰

9.6 Obecní volby 6. prosince 1936

Mimořádné obecní volby byly vypsané na žádost republikánské a sociálně-demokratické strany. Mimořádných voleb se účastnilo deset stran, z nichž si mohlo vybírat

---

⁹⁶ Týž, s. 85.

⁹⁷ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 147.

⁹⁸ Týž, s. 148.

⁹⁹ Týž, s. 186.

¹⁰⁰ KÁRNÍK, Zdeněk. *České země v éře První republiky (1918-1938), díl II. Československo a české země v krizi a v ohrožení (1930 – 1935)*. 1. vyd. Praha: Libri, 2002. Dějiny českých zemí. ISBN 80-7277-031-4, s. 491.

6 949 voličů, ale k volbám se dostavilo a platně odvolilo 5 846 voličů. Voleb se účastnily tyto strany: Republikánská strana zemědělců, úředníků a zřízenců, Odborová jednota republikánských dělníků, Československý domov majitelů domů,¹⁰¹ Národní obec fašistická, Československá strana národně socialistická, Národní sjednocení, Československá strana lidová, Komunistická strana československá, Československá živnostensko-obchodní strana středostavovská, Československá sociálně demokratická strana dělnická. Proti obecním volbám byla vznesena námitka, a proto nebylo v roce 1936 zvoleno nové zastupitelstvo.¹⁰²

Volby byly v prosinci 1936 napadnuty z důvodu, že František Škola a Antonín Masák nemohli být zvoleni, a proto se volba starosty města a rady odložila na 5. února 1937 a při této volbě byl opět zvolen starostou MUDr. Jiří Fifka.¹⁰³

10 Starostové Strakonice

10.1 Petr Karta

Petr Karta byl starostou v letech 1893 – 1919. Zemřel dne 13. ledna 1926 a městská rada se o den později na svém zasedání usnesla na založení nadace pojmenované po bývalém starostovi. Takto vzniklá nadace měla podporovat chudé.¹⁰⁴ Karta byl starostou po 26 let a podílel se na založení Sokola ve Strakonících. Kromě Sokola se věnoval i dalším spolkům, které vznikaly ve městě.¹⁰⁵

10.2 Miroslav Javornický

Jeho zvolení proběhlo 5. července 1919 na první společné schůzi zastupitelstva. On svou volbu přijal. Schůze dále pokračovala volbou jeho náměstků, kterými se stali JUDr. Stanislav Zima a Jan Švehla.¹⁰⁶ Z různých zdrojů lze usoudit, že se jednalo o velmi váženého starostu Strakonice. Starostou byl v letech 1920 – 1923.

---

¹⁰¹ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 211.

¹⁰² *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 213.

¹⁰³ Týž, s. 237.

¹⁰⁴ Týž, s. 53.

¹⁰⁵ Týž, s. 60.

¹⁰⁶ SOka Strakonice, ARCHIV MĚSTA STRAKONICE 1367 - 1945 (1953), inv. č. 154, kniha č. 127, s. 196.

10.3 Jan Dyk

Dyk se nestaral pouze o záležitosti města, ale snažil se i poctivě zapisovat obecní kroniku, ve které se zaznamenal i malé události z města, hlavně významné dny spojené s osobnostmi, jež se zasloužily o republiku, pomohly městu, darovaly nějaký předmět městu apod.¹⁰⁷ Janu Dykovi byla podobně jako Kartovi založena nadace, která nesla jméno „Dykův fond pro chudé“, a už z jejího názvu vyplývá její náplň.¹⁰⁸ Jan Dyk zemřel 16. listopadu 1926. Kromě toho, že zastával funkci starosty, byl i okresním školním inspektorem, předsedou řady spolků, a především zakladatel muzea ve městě. Jeho pohřbu se účastnilo velké množství obyvatel města.¹⁰⁹ Dyk byl nejenom starostou, ale i výborným pedagogem a znalcem místní historie, což na jeho pohřbu v projevech oceňovala řada řečníků. Dyk ke konci života začal sepisovat *Popis okresu strakonického*. Tuto knihu však nedokončil.¹¹⁰ Starostou byl v letech 1923 – 1924.

10.4 Josef Škarda

Právě on informoval zastupitelstvo 6. dubna 1925 o rozprodávání maltéžského panství. Chtěl, aby pozemky byly prodány městu. Nastalá jednání o odprodej se vlekla do dalšího roku a i přes snahu starosty nakonec byly pozemky prodány několika osobám, mimo jiné i část Rudolfovi Beranovi.¹¹¹ Právě o odprodej pozemků se Škarda zajímal a věnoval tomu velkou část svého času, právě proto nemáme o jeho starostování tolik záznamů. Starostou byl v letech 1925 – 1932.

10.5 MUDr. Jiří Fifka

MUDr. Jiří Fifka byl zvolen za starostu 13. července 1932. Původní profesí byl primářem všeobecné veřejné okresní nemocnice a zdravotním radou. Svůj úřad po zvolení převzal do osmi dnů.¹¹² Při volebním období v roce 1937 oslavil ve funkci své padesáté narozeniny 26. srpna.¹¹³ Do Strakonice se přistěhoval v roce 1923. Ve stejném roce nastoupil jako primář chirurgického oddělení do místní nemocnice, kam přešel z nemocnice v Kladně po velkých úspěších. Díky jeho schopnostem se začala od roku

---

¹⁰⁷ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 40.

¹⁰⁸ Týž, s. 53.

¹⁰⁹ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 61.

¹¹⁰ Týž, s. 62.

¹¹¹ Týž, s. 66.

¹¹² Týž, s. 148.

¹¹³ Týž, s. 237.

1923 nemocnice rozšiřovat a narůstal počet pacientů, kteří přicházeli kvůli MUDr. Fifkovi a jeho schopnostem. Nemocnici v roce 1926 rozšířil o nový pavilón chirurgie, čímž zvýšil prestiž strakonické nemocnice. Do roku 1934 se pod jeho dohledem v nemocnici zřídilo ještě infekční oddělení. Rudolf Beran na oslavě Fifkových narozenin nastínil vývoj a pokrok města, na kterém měl velkou zásluhu právě starosta Fifka.¹¹⁴ Starostou byl od svého zvolení až do osudných dnů v roce 1938.

11 Působení městského zastupitelstva

Město od 1918 do 1938 každý rok muselo řešit podobné starosti ohledně běžného chodu města. Skoro každý rok, jak je patrné ze zápisů městského zastupitelstva a městské rady, se řešily věci jako vodovod, dlažba v ulicích, kanalizace, osvětlení ulic. Tyto akce braly z rozpočtu města nemalé finanční prostředky a vidina konce těchto neustálých oprav, inovací a vytváření nových částí byla v nedohlednu. Tuto situaci ilustruje zápis z městské kroniky z roku 1927, ve kterém město přijalo do správy chodníky v Komenského třídě, dále k rozšíření chodníků na Husově nábřeží, Švamberkově třídě a i po dokončení těchto všech dlažeb došlo k defektu na nových dlažbách. Dále se rozhodovalo o předláždění několika hlavních tříd.¹¹⁵ Rudolf Beran napomáhal shánět finanční prostředky městu na dláždění hlavních silničních tahů ve městě i v roce 1933, o čemž svědčil zápis z městské rady 15. května 1933.¹¹⁶ Nutnou věcí pro neustále se volně rozrůstající město byl regulační plán. Městské zastupitelstvo s radou v roce 1931 vyhlásilo soutěž na projekt města a nakonec do soutěže dorazilo 30 návrhů, nejvyšší odměna za projekt byla 12 000 Kč. Všechny projekty byly od 28. února do 8. března vystaveny. V květnu byli vytvořením regulačního plánu pověřeni Ing. Laška a Kubík z Prahy.¹¹⁷

Dle obecní kroniky městské zastupitelstvo ve volebním období od roku 1932 pracovalo velmi poctivě. Dokonce některé kroky obecního zastupitelstva v roce 1936 jsou zvláště zmíněné. Jedním z nich byl i návrh na slevu elektrického proudu, který byl projednán na zasedání 31. ledna 1936.¹¹⁸ V tomto roce se vedlo i obecnímu hospodářství, dokonce se po dlouhé době povedlo ušetřit finanční prostředky pro příští rok. I přes tuto dobrou bilanci museli přistoupit k srážce platů obecních zaměstnanců kvůli nařízení

¹¹⁴ Týž, s. 238.

¹¹⁵ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 73.

¹¹⁶ SOka Strakonice, ARCHIV MĚSTA STRAKONICE 1367 - 1945 (1953), inv. č. 144, kniha č. 117.

¹¹⁷ Týž, s. 134.

¹¹⁸ Týž, s. 202.

zemskému. Snížení platů bylo o třetinu, a proto zaměstnanci proti tomuto rozhodnutí protestovali.¹¹⁹

Rok 1936 byl neobvyklý pro obecní zastupitelstvo i z důvodu jeho rozpuštění. Stalo se tak po neshodách při schvalování návrhu subvenčních úřadů, tedy ministerstva zemědělství, zdravotnictví, zemského úřadu, parlamentní a úsporné komise. Nad tímto návrhem vznikla tak živá diskuze, že se zvolené strany mezi sebou tak nepohodly, až nebyly schopny spolu posléze vůbec jednat, a proto se celé zastupitelstvo rozpustilo. K tomuto kroku došlo vůbec poprvé v historii města. Nastalou situaci jeli do Prahy 22. dubna vyřešit starosta MUDr. Jiří Fifka a okresní hejtman Josef Ryneš. Výsledkem jednání na zemském úřadě následující den bylo ustanovení pověření Eduarda Palmeho, aby vykonával funkci vládního komisaře a spravoval Strakonice od 25. dubna. Jeho jmenováním skončilo působení starosty a všech obecních sborů, dokonce oproti roku 1919 nebyla ustanovena správní komise.¹²⁰ Palme spravoval obec ještě následující rok a teprve po zvolení nového zastupitelstva byl z funkce odvolán.¹²¹

11.1 Byty

Na zastupitelstvo neustále docházely stížnosti na nedostatek bytů. Tlak na větší počet bytů nastal po povodni v roce 1925. Zastupitelé se nastalou situací snažili vyřešit zakoupením čtyř železničních vagónů upravených na obývání a přistavených u plynárny. Další problém projevující se od roku 1924 byly vysoké ceny potravin a dalších věcí.¹²² Do sporu o ceny se svým návrhem zapojil starosta, který svým názorem o příčině vysokých cen na svoji stranu získal dělníky. Vinu spatřoval ve stoupajících cenách produktů a klesajících platech továrních dělníků. Tento jeho postoj nenašel na vyšších místech odezvy. V následujících dvou letech se situace nijak nelepšila.¹²³

11.2 Vodovod

Velkou starostí pro městské zastupitelstvo byla správa vodovodu. Zastupitelé se snažili nalézt nové prameny a rozšířit vodovod, protože městská zástavba se do roku 1924 značně rozšířila a hrozilo, že bude nedostatek vody.¹²⁴ Město najalo firmu Astesia, aby

---

¹¹⁹ Týž, s. 203.

¹²⁰ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 203.

¹²¹ Týž, s. 204.

¹²² Týž, s. 51.

¹²³ Tamtéž.

¹²⁴ Týž, s. 44.

našla prameny a provedla sondu vodovodu. Od srpna do října firma vrtala studny v lokalitách na Podsrpu, Ptákovcích a v Ráji. Díky těmto studnám se prodlužoval městský vodovod, ale i tak situace nebyla ještě vyřešena, a proto byl povolán doktor Špaček, aby prozkoumal půdu a určil možné další prameny v okolí. Průzkum doktora Špačka nenašel ve městě žádný silný pramen, a proto byl povolán inženýr zemědělské rady Zeman k dalšímu prozkoumání pramenů, ale ani on nenašel dostatečně silný pramen. Od března 1924 – jara 1926 se městský vodovod rozšiřoval do dalších ulic. V městské kronice je stížnost na vandaly, kteří poničili vodovod Strakonice II. Kvůli tomuto incidentu máme jasno o tom, že ve městě byly dva vodovody, vodovod Strakonice I a Strakonice II.¹²⁵

Rok 1928 přinesl Strakonicím obrovské sucho, které hlavně pocítili obyvatelé v dodávkách vody. Té bylo velmi málo, ale nejkritičtější situace nastala v Nových Strakonicích. Obyvatele nabádalo vedení k šetření s vodou a zastupitelstvo se snažilo neustále opravovat vodovod, aby nedocházelo k úniku vody.¹²⁶ Vodovod musel po tyfóvé nákaze v roce 1929 projít rozsáhlou kontrolou. Během roku se neustále řešil stav vodovodu a možné investice do něho, které měly přesáhnout 500 000 Kč.¹²⁷

Zastupitelé města v roce 1933 rozhodli svěřit městské radě plnou moc a směrnice k zadání jednotného vodovodního projektu, což byla už po dlouhá léta velmi aktuální otázka ve městě.¹²⁸ Projekt byl zadán 4. července a vodovodní potrubí pod řekou Volyňkou bylo položeno 29. září. Ve stejném roce byla dostavěna studna u Modlešovic. Vedení města doufalo, že do tří let se dovyřeší přívod nezávadné pitné vody a nebudou již takové problémy s vodovodem jako v předchozích letech.¹²⁹

Řešení situace ohledně vodovodu se protáhlo do roku 1934 a ještě na rok 1935 byly plánovány další práce. Plán z roku 1934 mluvil o vytvoření vodovodu, jehož základem by byla studna nedaleko Slaníku a podle tehdejších zkoušek byla studna schopna dávat 1 litr vody za 14 vteřin, filtrace probíhala ve vodě pomocí písku. Celý tento projekt byl v roce 1934 kalkulován na 1 000 000 Kč, proto se rozhodlo vedení města začít od obyvatelstva vybírat vodní dávku, která měla činit 44 Kč za jednu obytnou místnost.¹³⁰ Nejprve

---

¹²⁵ Týž, s. 45.

¹²⁶ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 86.

¹²⁷ Týž, s. 103.

¹²⁸ Týž, s. 162.

¹²⁹ Týž, s. 163.

¹³⁰ Týž, s. 172.

proběhly přípravné práce a v následujícím roce městská rada doufalo, že se již započne se samotnou výstavbou vodovodu. Obecní zastupitelstvo 15. února 1935 schválilo vykupování pozemků ochranného pásma okolo vodovodních studní k Hajské. Ve stejném roce byla potvrzena částka na vybudování vodovodu a město jednalo s bankovními domy o výhodné půjčce.¹³¹

Přípravné fáze do roku 1935 na výstavbu vodovodu byly završené v roce 1936 zadáním stavby vodovodu. Zadání vyhlásil vládní komisař, po rozpadu zastupitelstva určený správce města, po schválení zemským úřadem. Stavba nového vodovodu měla být rozvržena na tři etapy a dohromady měla celá stavba vyjít na 6 112 217 Kč. Na druhé a třetí etapě vodovodu se začalo pracovat hned v listopadu 1936.¹³²

11.3 Kanalizace

Kanalizace byla pro město další důležitou věcí, se kterou se muselo zastupitelstvo dlouhodobě potýkat. Úprava a výstavba kanalizace byla prováděna postupně. Práce na kanalizaci do roku 1925 nebyly koordinované, a proto zastupitelstvo 29. května 1926 rozhodlo, aby byl zhotoven kanalizační projekt. S tímto bodem bylo spojeno i to, že ministerstvo zdravotnictví bylo ochotno na tento projekt a výstavbu přispět. S projektem kanalizačním zastupitelstvo spojilo i projekt regulační, bez nichž se, podle zastupitelů, nedalo dále rozvíjet město.¹³³ Kanalizační síť se dále rozšiřovala v roce 1927 směrem k soudní budově, za tratí u čtvrti u Volyňky a dalšími směry okolo dráhy.¹³⁴ Podobný trend panoval i v letech 1928 – 1929. V této době byla kanalizace pod náměstím rozšířená a položená hlouběji, podobně se proměňovala i kanalizační síť ve Švamberkově ulici.¹³⁵ Městskou radu zaměstnával v roce 1935 problém nefunkční a závadné stoky v ulici Jeronýmově na tzv. Barvínkově, situace byla již tak neúnosná, že město zadalo projekt na vybudování kanalizační sítě a při té příležitosti i zřízení chodníků.¹³⁶

Podobně jako vodovodní síť, tak i kanalizační síť potřebovala modernizaci a nový projekt. Kanalizace ve městě byla rozdělena na tři části, jednu část tvořily Strakonice I

---

¹³¹ Týž, s. 187.

¹³² Týž, s. 204.

¹³³ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlárová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 46.

¹³⁴ Týž, s. 74.

¹³⁵ Týž, s. 100.

¹³⁶ Týž, s. 187.

na levém břehu Otavy,¹³⁷ druhou část Strakonice II mezi pravým břehem Otavy a pravým břehem Volyňky a poslední částí Strakonice I a II mezi pravým břehem Otavy a levým břehem Volyňky.¹³⁸

11.4 Stavební vývoj města

Ve špatném stavu byl ve 20. letech kostel sv. Markéty, a proto byla sestavena komise v červnu 1926, která dostala za úkol prozkoumat stav kostela a připravit jeho rekonstrukci. Kromě rekonstrukce kostela vznikly ve městě nové čtvrti, na příklad za tratí směrem k Mutěnicím. Velký rozvoj výstavby domů nastal vedle hřbitova okolo silnice Volyňská a Podsrpenská. V této lokalitě bylo nařízeno stavět pouze dvojdomky mansardového typu proto, aby čtvrť měla jednotný ráz.¹³⁹

Další nové významné stavby byly budova hospodyňské školy, jež se otevřela v roce 1923, dále nová budova soudu a finančního úřadu. S touto stavbou se začalo na podzim 1925 darováním obecních pozemků a obec se dále při stavbě podílela hlavně vytyčením ulice a úpravou obytné čtvrti.¹⁴⁰ Významné pro obyvatelstvo bylo rozšíření chirurgického pavilonu, které bylo dokončeno 28. září 1926. Velkou zásluhu na zřízení tohoto pavilonu měl poslanec Rudolf Beran.¹⁴¹

Městská rada uskutečnila v dnech 22. – 27. února 1927 výstavu plánů rodinných domků u Bílé růže, aby tak povzbudila stavební ruch ve městě. Tento její záměr se jí povedlo splnit a do roku 1928 byla za tratí, ve čtvrti Volyňská a dále směrem na Ptákovice postavena řada domů, čímž se zmírnila bytová nouze, i díky výhodným podmínkám vyplývajícím ze stavebního zákona. Stavební ruch se neodrazil pouze ve stavbě nových domů, ale i ve snaze opravit kostel sv. Markéty a spolu s novými majiteli vyřešit stav hradu, který v roce 1926 byl ve špatném stavu. Město se v roce 1927 rozhodlo na opravách hradu podílet a pomoci jeho novým majitelům spolu s památkovým ústavem vylepšit stav budov.¹⁴² Město se následujícího roku snažilo rozšířit Švamberkovou ulici a postavit nový most. Právě k rozšíření ulice bylo potřeba odkoupit několik domů v okolí ulice a následně je zbourat, s čímž byly spojeny náklady v hodnotě 915 000 Kč. Ve stejném roce se

---

¹³⁷ Týž, s. 263.

¹³⁸ Týž, s. 264.

¹³⁹ Týž, s. 48.

¹⁴⁰ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 49.

¹⁴¹ Tamtéž.

¹⁴² Týž, s. 76.

upravovala cesta na Mutěnice, upravovala se Plánkova ulice a samozřejmě pokračovala další část předláždění některých ulic ve městě, například silnice u nemocnice.¹⁴³

Rozmach stavebnictví se projevil v podobě hotelů ve městě, protože stavitel Karta postavil nový hotel s názvem Nový svět, který měl k dispozici sály pro kulturní vyžití ve městě. Navíc vedle soudní budovy vznikly nové budovy okresního úřadu. Mimo těchto staveb město začalo upravovat zahradnický některé lokality ve městě, například Husovo nábřeží, ovocný sad nedaleko Kuřidla.¹⁴⁴

Město neměnilo podobu svých obytných čtvrtí, ale od roku 1928 do 1929 se rozhodlo o změně podoby náměstí na terasovité. Jako velká událost bylo popsáno otevření Bavorovy ulice, která byla předlážděna a i jí byly dány nové chodníky.¹⁴⁵ Město bylo pyšné i na to, že v roce 1929 se dokončovaly práce na nové budově městské spořitelny. Budova spořitelny nebyla jedinou budovou tohoto typu v tomto roce, protože se postavil i dům pro penzijní fond Fezka, dále Zbrojovka byla rozšířena o novou budovu a i Fezko rozšiřovalo své oddělení D. Kromě města a firem ve městě vylepšovali své letní cvičiště na Křemelce i Sokolové přistavením budov okolo areálu.¹⁴⁶ V letech 1935 – 1936 pokračovaly práce na dokončení chodníků na náměstí tak, aby náměstí získalo lepší vzhled.¹⁴⁷

I na začátku 30. let byla stávající komunikace rozšiřovaná pro potřeby rozrůstajícího se města. Město muselo dát pozemky na rozšíření silnic ve směru Třebohostice – Strakonice a podobně tomu bylo i na cestě k Hajské a Dražejovu. Ve větším rozsahu se upravovalo i dláždění v dřívějších Nových Strakonících, kde se dodělávalo v roce 1930 dláždění třídy Komenského.¹⁴⁸ Komunikace sloužily pro dopravní obslužnost města, ale to městu z nových staveb nestačilo, dále bylo nutno zřídit infekční pavilón v nemocnici a vystavět novou budovu obecní školy, která byla otevřená pro žáky

---

¹⁴³ Týž, s. 87.

¹⁴⁴ Týž, s. 89.

¹⁴⁵ Týž, s. 99.

¹⁴⁶ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 102.

¹⁴⁷ Týž, s. 187.

¹⁴⁸ Týž, s. 115.

v létě 1931.¹⁴⁹ Významným počinem roku 1932 bylo dokončení silničního betonového mostu za zámek, který vedl přes trať. Celkové náklady za stavbu byly 330 000 Kč.¹⁵⁰

Oživení stavebního ruchu nastalo po hospodářské krizi až v roce 1936. Rok 1936 přinesl opravy starých domů a dokonce byla i zmírněna nouze o byty. Rozšířila se část města za městskými sady, kde vznikly čtyři velké budovy.¹⁵¹ V ulici Zátkově, dnes ulice Bezděkova, byla postavena evangelická modlitebna nazvaná „Husův sbor“. Poprvé se otevřela pro věřící 18. října. Město usilovalo v této době o zbudování nové budovy pošty, v roce 1936 byl již vyhlédnut pozemek a jednalo se o možnosti její výstavby. Rudolf Beran, majitel hradu, spolu s výborem hradu začali opravovat hradní areál. Jejich vize byla docílení původní podoby hradu, a proto musely z areálu zmizet novodobá okna, přístavky, nové vchody. Z nejstarší části hradu se nejvíce oprav dotklo prostor věže Jelenky.¹⁵² V hodovní síni ve věži se pod novým stropem skrýval původní kazetový strop a část starých fresek. Další opravenou místností byl rytířský sál, který v té době byl značně zchátralý.¹⁵³

Po dlouhých jednáních se v roce 1937 usneslo, že se bude stavět nová budova poštovního úřadu. Město pro ten účel zakoupilo pozemek v Nábřežní ulici a zajistilo částku 1 400 000 Kč na stavbu, aby celá stavba měla moderní ráz.¹⁵⁴ Soutěž na stavbu této budovy byla vypsána až v roce 1938. Novou velkou budovu jatek 11. září otevřeli řezníci a uzenáři. Játka měla tři specializované budovy, jedna budova speciální oddělení pro porážku, laboratoře a chladírny, druhá budova pro administrativní účely a v poslední budově byla koňská játky a stáje. Nemocnice se opět začala rozšiřovat o další oddělení, tentokrát to bylo budování pavilonu interny.¹⁵⁵

11.5 Hospodářské rozloučení měst

Jak již bylo výše popsáno, došlo v roce 1919 k hospodářskému i politickému sloučení obou měst. Kompletní sloučení nemělo dlouhou životnost, protože několik obyvatel z Nových Strakonic se domáhalo hospodářského rozdělení obou měst. Část těchto obyvatel podnikla náležité kroky a dosáhli svého tak, že 16. května 1925 zastupitelstvo

---

¹⁴⁹ Týž, s. 116.

¹⁵⁰ Týž, s. 145.

¹⁵¹ Týž, s. 208.

¹⁵² Týž, s. 209.

¹⁵³ *Obecní kronika Strakonic: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 210.

¹⁵⁴ Týž, s. 240.

¹⁵⁵ Týž, s. 264.

dostalo od okresní správy vyjádření o hospodářském rozloučení. Zastupitelstvo proti tomuto kroku podávalo protest, protože Nové Strakonice by po rozluce spravovaly pouze osadní jmění, což v té době byly pouze dva domy a několik pozemků.¹⁵⁶ Informace přesně odpovídá zápisu ze schůze městského zastupitelstva ve stejný den. Hlavní osobností protestující proti rozloučení byl Dr. Brock, a právě on podal návrh proti rozloučení.¹⁵⁷

Rozluka byla žádána pouze na základě administrativní chyby, protože při sloučení se hlasovalo lístky, ale mělo se hlasovat veřejně. Na protest přišla odpověď od zemské správy politické, že hospodářské rozluce nevyhověli. Dále pokračovaly stížnosti na ministerstvo vnitra, k nejvyššímu správnímu soudu, což trvalo až do konce roku 1925.

Nic se pro zastupitelstvo nezměnilo, a proto se 16. května rozhodlo o volbách pro Nové Strakonice a Strakonice zvlášť. Z nich vzešla dvě zastupitelstva, která si zvolila za starosty ve Strakonicích I. Jana Švehlu a pro Strakonice II Václava Klímu. Majetek byl připsán politické obci, takže se tvořil jeden rozpočet pro město na další rok.¹⁵⁸

Tento stav netrval po celé období 1. republiky a v době hospodářské krize, přesně 4. září 1931 se osadní zastupitelstvo na svém zasedání shodlo, že chce opět hospodářsky sloučit obě části města. Politická obec toto rozhodnutí osadního zastupitelstva schválila.¹⁵⁹ Docílení snahy o znovu sjednocení hospodářské nastalo v říjnu 1932. Právě od tohoto měsíce zanikla osadní zastupitelstva a město se rozdělilo na dvě části, a to Strakonice I a Strakonice II.¹⁶⁰

12 Výběr zaměření komisí

Jednotlivé komise se volily podobně jako před volbami v roce 1919, ale právě ve zmíněném roce došlo k úpravě počtu členů jednotlivých komisí, nad čímž se strhla bouřlivá diskuze na téma, zda měly být pětičlenné či sedmičlenné. Nakonec se zastupitelstvo dohodlo na podobě pětičlenné s tím, že městská rada mohla počet členů komisí navýšit. Jako první se v roce 1919 ustanovila komise hospodářská a lesní.¹⁶¹ Další komise byly živnostenská, komise pro obecní podniky, policejní a zdravotní, právnická,

---

¹⁵⁶ Týž, s. 65.

¹⁵⁷ SOkA Strakonice, ARCHIV MĚSTA STRAKONICE 1367 - 1945 (1953), inv. č. 156, kniha č. 129.

¹⁵⁸ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 66.

¹⁵⁹ Týž, s. 133.

¹⁶⁰ Týž, s. 145.

¹⁶¹ SOkA Strakonice, ARCHIV MĚSTA STRAKONICE 1367 - 1945 (1953), inv. č. 154, kniha č. 127, s. 197.

komise školní a osvětová, chudinská, okrašlovací,¹⁶² stavební, disciplinární, finanční, komise na dozor nad kostely, komise na dozor nad Siebertovým ústavem a smírčí soud.¹⁶³ Zastupitel Edmund Janda ještě při ustanovení těchto komisí dále podal návrh na vytvoření aprovidační komise.¹⁶⁴ Aprovidační komise se ustanovila na zasedání zastupitelstva 11. července 1919.¹⁶⁵ Zároveň na této schůzi proběhlo dodatečné zvolení dalších členů komisí, protože některé komise se rozšířily i o 7 členů. Například do komise hospodářské a lesní bylo zvoleno nově 7 členů, takže výsledný počet členů byl 12.¹⁶⁶ Stav a rozložení komisí se po celou dobu příliš neměnilo. Vznikla pouze jedna propagační komise.

12.1 Propagační komise

Propagační komise byla vytvořena teprve v roce 1935 a měla za úkol zvýšit turistický ruch ve městě, hlavně v letních měsících. V rámci propagační komise byla v dubnu 1935 vydána brožurka popisující památky města. Tato brožurka neměla za cíl pouze poukázat na dominanty města, ale zároveň se snažila turistovi vysvětlit, jaké výhody mělo město pro ubytované hosty. Komise zaúkolovala i spolky a veřejnost vyplňováním dotazníků o formě správné turistické reklamy Strakonice. Komise dále evidovala levné letní byty, které by se daly nabízet turistům.¹⁶⁷

Propagační komise v následujícím roce rozeslala řadu článků do různých časopisů a společností zabývajících se turistickým ruchem. K propagaci města velmi pomáhaly snahy Rudolfa Berana, například 9. dubna pozval západočeské novináře na prohlídku továren a památek. Významnou skupinou, která navštívila město, bylo „Sdružení pro povznesení památek“ zajímající se hlavně o hrad a jeho nově odkryté staré části.¹⁶⁸ Propagační komise se v roce 1937 zasadila o výrobu nových pohlednic města a ve stejném roce vznikla brožura z dílny Jihočeské zbrojovky. V této brožuře byla část věnována kromě průmyslu a historii výroby kol také historii hradu a jeho vývoji.¹⁶⁹

Jednání komise bylo zapisováno hlavně od počátku roku 1938, ze kterého pocházela kniha se zápisy. Členy komise v roce 1938 byli: MUDr. Jiří Fifka, v té době

---

¹⁶² Týž, s. 199.

¹⁶³ Týž, s. 200.

¹⁶⁴ Týž, s. 201.

¹⁶⁵ Týž, s. 204.

¹⁶⁶ Týž, s. 202

¹⁶⁷ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 189.

¹⁶⁸ Týž, s. 214.

¹⁶⁹ Týž, s. 241.

starosta města, Vojtěch Haas, JUC. Miloš Havrda, Leo Hofmann, Antonín Stříbrný, který byl pokladníkem komise, dále Ing. Jan Sula, ve funkci jednatele komise, Jan Vojta, Antonín Žáček a Vladimír Vydra. Členové komise jednali 22. února 1938 o návrzích na propagační plakát, ale v knize nebyl žádný návrh přiložen. Propagační plakát se vytiskl v němčině a francouzštině a měl přilákat do města turisty, což zaznělo na schůzi 4. května. Na další schůzi byly tyto plakáty rozeslány, například celním úřadům či Klubu československých turistů. Celkově město připravilo 5 240 plakátů a 1 plakát přišel komisi na 2,63 Kč. Tyto výdaje se schválily na schůzi 14. května. Poslední zápis v knize byl z období mobilizace, protože následující události neumožnily komisi se více scházet. Poslední prací komise byl návrh brožury vyvedené na křídovém papíře. Brožura byla připravována jako propagační, její rozsah byl přesně stanoven na 60 stran a 8 stran příloh.¹⁷⁰ Kniha se zápisy z komise v době vzniku nebyla číslována, a proto k orientování v ní sloužilo pouze datum jednotlivých zasedání komise.

13 Městská rada

Z jednotlivých jednání městské rady se pořizovaly zápisy, které byly zapisovány do knih uložených v současné době v SOkA Strakonice. První kniha městské rady se nečíslovala, a proto bylo složitější se v ní vyznat, podobně vypadaly i další knihy. Jednotlivé zápisy se vždy striktně strukturovaly a na závěr radní předkládali své návrhy. Jednotlivé návrhy se následně projednávaly třeba i několik měsíců, pokud šlo o problematiku velmi komplikovanou. Členy městské rady do voleb roku 1919 byli: starosta, Hübl, Klas, Zdráhal, Císař, Prokop, Volf, MUDr. Topinka, Javornický, Dr. Zima, Komrs. Radní známe podle jmenného seznamu na začátku každého zasedání, například z jednání rady 18. prosince 1918. Dalším radním byl i Ossendorf, který se nezúčastnil zasedání z 18. prosince, ale byl zmiňován na jiných schůzích, například 11. listopadu 1918. Městská rada v prvních měsících republiky řešila zbylé záležitosti z válečných let jako například válečnou kuchyni.¹⁷¹

Do rady města po volbách 1919 byli zvoleni tito zastupitelé: za modráčkovce – Karel Nový, Matěj Jíně, Václav Krátký, za Národní demokraty - Josef Komrs a JUDr. Stanislav Zima, za sociální demokraty: JUDr. Václav Topinka, Jan Švehla, za živnostníky

¹⁷⁰ SOkA Strakonice, ARCHIV MĚSTA STRAKONICE 1367 - 1945 (1953), inv. č. 175, kniha č. 148.

¹⁷¹ Okresní archiv Strakonice, Archiv města Strakonice, inv. č. 138, kniha 111, Zápis o schůzích městské rady 1918 – 1921.

Emil Cedral a za Národní socialisty Josef Šindelář.¹⁷² Právě tento zápis z městské kroniky je jediný takto podrobný, co se týče složení městské rady. Hlavně městská rada nesla odpovědnost za realizace velkých projektů ve městě. Obecní zastupitelstvo k těmto projektům podávalo návrhy, celkové projekty schválilo, ale hlavní díl rozhodování ležel na městské radě, příkladem toho bylo rozhodnutí ze 17. února 1921. Městské radě přišla nabídka od firmy Rudolf na nové vodovodní zařízení. Rada se okamžitě rozhodla s firmou jednat, čímž by se pro město rychleji odstranil problém s vodou.¹⁷³

Po volbách v roce 1924 měla městská rada tyto členy: A. Kozel, Petr Habesberger, B. Fišer, JUDr. V. Topinka, J. Švehla, A. Masák, F. Dlouhý, JUDr. M. Brock, K. Dort.¹⁷⁴ Po čtyřech letech se pozměnilo složení městské rady následovně: M. Brock, B. Kučera, R. Linhartová, F. Končelík, Č. Prokop, F. Škola, F. Tichý a E. Vaněk.¹⁷⁵

Městská rada se také v říjnu 1929 rozhodla, že pojmenuje nově vzniklé části města a jejich ulice. Čtvrť zbudovaná okolo hřbitova byla nazvaná Na Magistrále, v této čtvrti její horní ulice byla pojmenovaná Šumavská a dolní ulice Hallova. Dřívější Tovární ulice se přejmenovala na Švandovu, dále ulice podél trati na Plzeň byla nazvána Jeronýmovou a ulice od železničního viaduktu na Mutěnice se nazvala Prácheňskou. Ulice na sever se pojmenovala na Radomyšlskou a nedaleko od ní se nacházela nová ulice Heydukova. Nové názvy pomohly zpřesnit orientaci ve městě.¹⁷⁶ Některé názvy ulic se ve městě zachovaly dodnes, například Šumavská, Radomyšlská, Jeronýmova, Prácheňská.

Tovární společnosti ve městě se před rokem 1930 zavázaly pomoci městu vystavět dělnické domy. Až do ledna 1930 se nic okolo plánů na výstavbu domů nedělo, a proto se rozhodla městská rada vyzvat společnosti k aktivitě v rámci projektu.¹⁷⁷ V souvislosti s hospodářskou krizí městská rada zorganizovala „Potravinovou akci“, při které apelovala na bohatší obyvatele a peněžní domy, aby pomohli potravinami a penězi na potraviny

---

¹⁷² *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 35.

¹⁷³ Okresní archiv Strakonice, Archiv města Strakonice, inv. č. 139, kniha 112.

¹⁷⁴ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 44.

¹⁷⁵ Týž, s. 85.

¹⁷⁶ Týž, s. 102.

¹⁷⁷ Týž, s. 126.

zmírnit nedostatek základních potravin u nezaměstnaných. Obyvatelé tuto výzvu vyslyšeli a přispívali, takže radnice rozdělovala podporu.¹⁷⁸

Rada se snažila v roce 1932, stejně jako jihočeská pobočka Národohospodářského sboru, o regulaci řek Otavy a Volyňky. Na tuto regulaci byla v září vypsána veřejná soutěž.¹⁷⁹

Po volbách v roce 1936 byla 5. února zvolena následující městská rada: Ladislav Fišer – první náměstek, Eduard Los – druhý náměstek, dalšími členy: za stranu republikánskou Václav Chaluš, František Křížek, za živnostenskou stranu – Emil Cedl, za lidovou stranu – Václav Machovec, za Národní sjednocení – Karel Klos, sociálně demokratická – František Hrach, národně sociální – Karel Krejza, komunistická strana – Josef Krejčí.¹⁸⁰

14 Hospodářská krize

Pro Československo byla léta 1924 – 1929 příznivá z důvodu pozitivně vyvíjející se situace ve světovém hospodářství v souvislosti s rozkvětem hospodářského vývoje. Československo se v těchto letech modernizovalo a rostla spotřeba obyvatelstva.¹⁸¹ Republika obnovovala a inovovala strojový park, stroje a příslušenství v továrnách, kromě změn se vytvářela i nová odvětví v průmyslu. V těchto letech rostla spotřeba obyvatel, ale i jejich životní úroveň. Z výše zmíněných důvodů byla hospodářská krize velkým šokem pro obyvatelstvo, a to nejen pro obyvatelstvo Československé republiky. Krize začala na burze v New Yorku koncem října 1929, po pádu akcií na burze a úplném propuknutí krize se snížila světová výroba na pouhých 63%, dále se zhroutily měnové kurzy, úvěrový systém, světový obchod se zcela ochromil. V Československu se krize pomalu projevovala od roku 1930 a i v roce 1931 měla krize pozvolný nástup až do léta. Krize v těchto letech postihla hlavně zemědělství a odvětví spotřebního a potravinářského průmyslu. Nejhorší krizový rok byl rok 1933 a i následující rok, což mělo za následek naprosté zhroucení vývozu.¹⁸²

---

¹⁷⁸ Týž, s. 120.

¹⁷⁹ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 144.

¹⁸⁰ Týž, s. 237.

¹⁸¹ LACINA, Vlastislav a Jaroslav PÁTEK (eds.). *Dějiny hospodářství českých zemí od počátku industrializace do současnosti*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1995. ISBN 80-7184-051-3, s. 30.

¹⁸² Týž, s. 31.

Nejvíce byla patrná krize v textilním průmyslu, sklářství, výrobě porcelánu a hraček. Všechna tato odvětví byla umístěna v pohraničí obývaném německým obyvatelstvem. Krize v hospodářství zapříčinila to, že agrární strana začala usilovat o soběstačnost republiky v zásobování potravinami, a proto vláda zavedla tzv. protekcionismus, což znamenalo zvýšení celní ochrany v roce 1930 a následně ještě v letech 1933 a 1934. Od roku 1934 byla v Československu stagnace, která přetrvala až do jara 1936. Období oživení hospodářství pokračovalo od jara 1936 až do mobilizace v roce 1938. Vzestup výroby v těchto letech souvisel se zbrojením, ale i přes oživení hospodářství nedosahovalo takové úrovně a dynamiky jako v předkrizových letech.¹⁸³

Hospodářská a sociální krize se více projevila ve městě v roce 1930. Snížily se ceny produktů z venkova, a proto sedláci byli nuceni prodávat 1q žita za 80 Kč. Lidé si nemohli dovolit již koupit tolik věcí jako před hospodářskou krizí a zaměstnavatelé byli nuceni propouštět dělníky. Strakonice do listopadu 1930 neměly tak vysokou nezaměstnanost jako v jiných městech, v té době bylo ve Strakonících bez práce 100 mužů, tzv. živitelé rodin. Po celé republice se konaly státní i nestátní akce na podporu nezaměstnaných. Zástupci města se snažili řešit nedostatek pracovních míst i tím, že sestavovali seznam nouzových prací pro úpravu některých komunikací tak, aby návrh na ministerstvu sociální péče prošel a město mohlo nezaměstnané zaměstnat. Zapojením města do sbírky Vánoční strom se trochu zlepšily Vánoce některým rodinám. Pomáhat nezaměstnaným začal i Sokol, který pořádal sbírku pro své nezaměstnané členy. Snahu Sokola následoval i včelařský spolek svým darem 33 kg medu v kelímkách a tubách pro chudé žáky.¹⁸⁴

Stejně jako v předcházejícím, tak i v roce 1931, se město snažilo sbírat věcné i peněžité dary pro nezaměstnané. Na jednotlivých sbírkách se spolu s obcí podílely i peněžní domy, podniky, spolky. Dle zápisů bylo na potřeby nezaměstnaných od 12. prosince 1930 do 18. února 1932 vybráno 700 000 Kč.¹⁸⁵ Během let 1930 – 1932 neustále běžela potravinová sbírka pořádaná městem pro nezaměstnané, ale i město apelovalo na majitele nemovitostí, aby nevypovídali z bytů nezaměstnané, kteří hlavně přes zimu nemohli platit nájem. V rámci potravinové sbírky a různých pomoci se vytvořila komise pro vývařovnu a členy této komise byli i členové výborů z podniků ve městě. Vývařovna začala fungovat 14. září 1931 a první její připravený chod byla polévka pro děti

---

¹⁸³ Týž, s. 32.

¹⁸⁴ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlárová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 126.

¹⁸⁵ Týž, s. 131.

nezaměstnaných a pro nezaměstnané. Po sečtení všech potřebných byl počet strážníků ve vývařovně okolo 5 000 osob. Významné sbírky pro nezaměstnané během roku byly tři, a to všeobecná sbírka po městě, při které se věci dávaly do auta, s výtěžkem 5 218 Kč a 340 balíků šatů, prádla a obuvi, druhá sbírka byla z podnětu škol pro děti a poslední sbírka na koncertu městské hudby spojena s výtěžkem ze zápasu sportovního klubu.¹⁸⁶

Více se hospodářská krize projevila ve městě v roce 1932. Městská kronika popisovala i stav státu, který musel činit úsporná opatření, aby se nedostal do obrovské zadluženosti, což se promítlo i do situace měst. Města podobně jako stát musela šetřit a přistupovat k určitým nouzovým opatřením. Město dále pokračovalo v poskytování teplého jídla pro potřebné, opakovaly se sbírky jako v předešlém roce. Městské radě byl 11. ledna 1932 doručen z prezidentské kanceláře dar 500 Kč na vyvařovací akci pro děti nezaměstnaných. Městská vývařovna pro potřebné denně rozdělovala 450 – 500 porcí. Denní náklady na vývařovnu činily 200 Kč, po odpočtu darů apod. činila částka 150 Kč. Akci bylo nutno 18. února 1932 zastavit, protože již nebyly finanční prostředky na její provoz. Ve školách v tomto roce probíhalo rozdělování mléka a housky pro chudé děti, aby se aspoň trochu zlepšila jejich výživa. V lednu muselo zastupitelstvo navýšit v rozpočtu položku na nouzové práce na opravě ulice Stráž.¹⁸⁷ V listopadu organizaci nouzových prací přebral okresní úřad a vyhlásil sbírku, ve které se ve městě vybralo 1 547 Kč.¹⁸⁸

V souvislosti s vyhlášením automobilového zákona se v roce 1933 zvedla proti němu vlna nevole, která vyvrcholila, stejně jako v jiných městech, stávkou autodopravců.¹⁸⁹ V zimě tohoto roku se díky sbírce podařilo obnovit vyvařovací akci pro děti nezaměstnaných a i pro potřebné dospělé. Začalo se vařit 30. ledna a přestalo 14. dubna. Při této vyvařovací akci dostávalo jídlo asi na 450 dělníků, 170 dětí a některé děti dostávaly obědy zdarma v rodinách. Celkový výtěžek sbírky byl 18 099,40 Kč.¹⁹⁰

Krize přetrvávala ještě do roku 1934. Obyvatele zasáhlo ještě enormní sucho, takže úroda byla o jednu třetinu menší a hospodářské produkty zdražily. Sucho mělo za následek i nedostatek vody ve městě. Krize se nejvíce objevila ke konci roku, protože v továrnách bylo méně zakázek. Kronikář poznamenává, že celá Evropa žije ve strachu a každý stát

---

¹⁸⁶ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlárová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 132.

¹⁸⁷ Týž, s. 143.

¹⁸⁸ Týž, s. 144.

¹⁸⁹ Týž, s. 160.

¹⁹⁰ Týž, s. 160.

zbrojí na svou ochranu.¹⁹¹ Nezaměstnanost se dařilo snižovat i pracemi na regulaci řeky Otavy.¹⁹² Projekt, který pokračoval z let minulých, byla mléčná akce pro žáky škol. Na podporu projektu se konaly sbírky a dětské besídky. Československá družina válečných poškozců připravila sbírku na vánoční dárky pro děti chudých nezaměstnaných rodičů. Okresní péče o mládež opětovně organizovala sbírku nazvanou Vánoční strom republiky.¹⁹³

Ani rok 1935 nepřinesl uklidnění, protože obyvatele a zástupce města trápila drahota panující v obchodech a ani různé akce proti drahotě neznamenal ulehčení situace obyvatel.¹⁹⁴ Až s rokem 1936 přišlo polevení krize ve městě, ale také v celé republice, dokonce v obecní kronice byl záznam o vyšší zaměstnanosti než v předešlých letech.¹⁹⁵ Nejvíce se v této době zaměstnávalo v průmyslu železářském, zbrojařském, ale i na opevňování hranic.¹⁹⁶

15 Dělnická stávka v roce 1933

V podnicích ve městě začátkem roku 1933 byli nuceni propustit na 300 zaměstnanců. Někteří z 300 propuštěných zaměstnanců byli dáni do penze. Dělníci nechtěli, aby vedení propouštělo zaměstnance, ale aby místo propouštění sáhli ke zkrácení pracovní doby s tím, že zachovají stávající počet zaměstnanců. Vedení továren na to nechtělo přistoupit a následkem toho se zastavil provoz v továrnách na 6 týdnů. Městská kronika rozhodnutí dělníků kritizovala, protože podle jejího názoru při stávce a odstávce přišli o zisk nejen živnostníci a dělníci, ale i město muselo vynaložit finanční prostředky na četnictvo, které dohlíželo na stav při stávce.¹⁹⁷

V předešlém odstavci je popis této stávky z pohledu obecního kronikáře, očitého svědka celých událostí. František Bosák v roce 1960 vydal studii o stávce. Tato studie představovala úplně jiný pohled, než představuje kronikář a dalo by se říci, že do značné míry byla tendenční. Dělníci se sešli na celozávodní schůzi 16. ledna 1933 v hostinci U Bílého vlka, na které Dvořák pronesl projev, v němž představil záměr propouštět 300

---

¹⁹¹ Týž, s. 171.

¹⁹² *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlárová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 172.

¹⁹³ Týž, s. 174.

¹⁹⁴ Týž, s. 189.

¹⁹⁵ Týž, s. 201.

¹⁹⁶ Týž, s. 202.

¹⁹⁷ Týž, s. 159.

dělníků z továrny „Z“. Továrna na fezy ve Strakonicih byla rozdělena na jednotlivé části dle budov továrny a tyto budovy byly označeny pomocí písmen. V této pasáži začalo tendenční líčení naprosto zbědovaných dělníků, přitom kronikář tak špatný stav nepopisuje, ani v zápisech města až tak hrozné zprávy o chudých nebyly. Dělníci na této schůzi představili požadavky pro vedení společnosti týkající se odvolání výpovědi, zastavení práce přesčasů a zkrácení pracovní doby na 40 hodin.¹⁹⁸

Po tři dny až do 18. ledna se v hostinci konaly schůze.¹⁹⁹ Dělníci se začali sdružovat a celá záležitost přerostla ve velkou stávkou.²⁰⁰ Ta se postupně z hospodářského boje měnila v boj politický.²⁰¹ Podle studie skončila naprostým nezdarem, ale u dělníků si získala velkou oblibu komunistická strana.²⁰² O příklonu dělnictva ke komunistické straně po roce 1933 ale v kronice nebyla ani zmínka, proto nelze toto tvrzení z Bosáka zcela akceptovat, podobně jako tvrzení o zásadním působení komunistické strany během stávky.

16 Výcvik a kurzy na obranu obyvatelstva

Mobilizace občanské společnosti před agresí Německa byla hlavním úkolem pro všechny složky společnosti od roku 1936. Těmto snahám napomáhal zákon z 30. dubna 1936 na ochranu republiky. Od 1. září 1937 vešel zákon o povinné branné výchově jako novém školním předmětu. Branné výchově se podrobovala celá společnost, přitom přesná pravidla pro její provádění byla zadána až 22. dubna 1938.²⁰³ V následujících odstavcích je popsán vývoj branné výchovy a různých opatření tak, jak se jich chopili obyvatelé města.

Kvůli zhoršující se situaci ve světě vytvořil se ve městě výbor pro ochranu obyvatelstva. Tento výbor vznikl 9. listopadu 1933 a při ustavující schůzi vznikl i akční výbor. Hlavním úkolem výboru bylo poučování obyvatel o jejich chování v případě, že by na město byl podniknut letecký nálet, co v tomto případě dělat. Z tohoto důvodu se uskutečnila 29. listopadu přednáška spisovatele a pilota Pánka, který podrobněji vysvětlil obyvatelům, co se má v daném případě dělat. Přednáška z 29. prosince se tematicky

---

¹⁹⁸ BOSÁK, František, *Stávka strakonických textiláků v roce 1933*, České Budějovice, Krajské nakladatelství, 1961, s. 31.

¹⁹⁹ Týž, s. 34.

²⁰⁰ Týž, s. 35.

²⁰¹ Týž, s. 57.

²⁰² Týž, s. 59.

²⁰³ KÁRNÍK, Zdeněk. *České země v éře První republiky (1918-1938)*, III. díl, *O přežití a o život (1936 – 1938)*. 1. vyd. Praha: Libri, 2003. Dějiny českých zemí. ISBN 80-7277-119-1, s. 481.

nelišila od přednášky minulé, pouze jí místo Pánka vedl J. Dratl z Písku. Výbor se podílel i na člancích z dané tematiky v regionálních novinách.²⁰⁴

Výbor pokračoval ve své činnosti i v následujících letech. Významnou událostí výboru v roce 1935 spolu se Sokolem, odbočkou Svazu československého důstojnictva a Okresního výboru pro zvýšení brannosti lidu byly kurzy na zlepšení branných dovedností obyvatelstva, a to ve skupinách zacílených na určitou skupinu obyvatelstva, například branný kurz pro důstojníky v záloze, kurz branné výchovy pro muže, kurz pro odvedené „jinochy“ a kurz pro pomocnou a ošetřovatelskou činnost pro ženy. Spolu s brannými kurzy byly pořádány i kurzy první pomoci hlavně pod patronací Československého červeného kříže.²⁰⁵

Další organizací podporující zlepšení znalostí obyvatel v branných dovednostech byla Civilní protiletectká ochrana vzniklá v roce 1935 na základě zákona ze dne 11. dubna 1935 č. 82 Sb. z. a. n. Tato organizace nesla zkratku CPO a fungovala po celé republice.²⁰⁶ Ve Strakonících byl jejím předsedou Eduard Palme, díky kterému byla tato místní organizace CPO hodnocena jako vzorná. Velitelem CPO ve Strakonících byl Karel Černý. Město bylo dle směrnic CPO rozděleno na šest obvodů a každý takto vytvořený obvod měl svého velitele. Velitelé byli rozdělení dle jejich úkolů na asanační, požární a samaritskou skupinu. Ve městě bylo v CPO zapojeno na 500 osob. Pro výcvik pro zkoušení plynových masek byla vytvořena za 10 000 Kč plynová komora na tržišti na Provodních loukách. Dále se pořídily na budovu gymnázia dvě poplašné sirény za 20 000 Kč, ve stejnou dobu se na radnici zřídila místnost velitelství CPO a v hasičské zbrojnici bylo zřízeno skladiště materiálu a zbrojnice CPO. I v rozpočtu na rok 1937 bylo myšleno na potřeby CPO, a proto se v rozpočtu nacházela částka 50 000 Kč pro organizaci. Po městě chodila komise a vyhledávala vhodné sklepy, z nichž by se vytvořily kryty pro obyvatele. CPO připravovalo pro obyvatele kurzy dle rozsahu činnosti samotné organizace s tím, aby se obyvatelstvo dostatečně proškolilo pro případ útoku na město. Na cvičení se koupily protiplynové masky a obleky, které se využívaly na cvičeních v plynové komoře každou sobotu a neděli odpoledne. Ve městě se zkoušelo i zatemnění města v simulovaném náletu na město a i dobrovolní hasiči si 19. května vyzkoušeli na Palackého náměstí hašení města při bombardování a plynovém útoku. CPO nechtělo nic ponechat nepřipravené a i v adventním

---

²⁰⁴ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 164.

²⁰⁵ Týž, s. 191.

²⁰⁶ Týž, s. 204.

čase 1936 připravilo pro obyvatele výstavu protiletectké ochrany. Městský úřad vyzýval spolky ve městě ke členství v CPO a celá akce se setkala s příznivým ohlasem.²⁰⁷

Velký prostor se v obecní kronice věnuje Dnu brannosti. Den brannosti se uskutečnil 13. září 1936. Tento den podporoval ministr národní obrany František Machník, a dokonce se i osobně účastnil programu. Dalším významným hostem byl Rudolf Beran, který dlouhodobě podporoval akce města. Při dni byli přítomny i vojenské roty z Písku, Vimperka, Klatov, které na slavnosti dostaly stříbrné polnice s věnováním. Celý den byl připravován spoluprací města se spolky starajícími se o branný výcvik obyvatel. Kromě obyvatel města a členů branných kurzů byli přítomni i branci z celého politického okresu. Před samotným velkolepým dnem se konaly motoristické závody začínající a končící na Palackého náměstí. V samotný den se ráno přivítali armády a obyvatelé na nádraží, odkud se vydal zástup na hřbitov k pomníku padlých v I. světové válce. Shromáždění se následně přesunulo na náměstí Svobody, na kterém se konala přehlídka vojska. Nechyběly pro takové shromáždění typické projevy zástupců města a okresní správy, a proto měli projev Eduard Palme jako zástupce města a okresní hejtman Josef Ryneš. Nejvíce se ale čekalo na projev ministra národní obrany Františka Machníka.²⁰⁸ Ve svém projevu zdůraznil nárok československého národa na své stávající území, druhým velkým tématem pro něho byla věrnost armády a občanů republiky, protože na nich podle Machníka záleželo, zda se uchovají hranice republiky. Program dále pokračoval ukázkami dovedností branců, hasičských sborů s maskami a puškami, ukázkou schopností branných dovedností skupin působících v této oblasti na sokolském cvičišti. Odpoledne patřilo letcům, kteří předvedli své umění. Leteckého vystoupení se účastnily skupiny Západočeský aeroklub Plzeň a Masarykova letecká liga – pobočka Strakonice. Program Dne brannosti si obyvatelé a kronikář velmi pochvalovali.²⁰⁹

Dnem brannosti nebyla tematika brannosti vyčerpána. Dělnická tělocvičná jednota pořádala přednášku 11. prosince na téma „Ochrana proti leteckým útokům a plynům a účinky těchto válečných prostředků“. Přednášku vedl Dr. Reček, který působil v Plzni jako kapitán zdravotní služby. Další přednášky a kurzy připravil Svaz československých

---

²⁰⁷ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 205.

²⁰⁸ Týž, s. 206.

²⁰⁹ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 207.

důstojníků – skupina strakonická. Jedním z hlavních kurzů byl v květnu kurz pro odvedence. V listopadu si svaz připravil kurz pro záložní důstojníky místního okresu.²¹⁰

Nutnost ochrany republiky byla posílena i umístěním pohotovostního četnického oddílu do Strakonice od 1. ledna 1936. Oddíl měl zvláštní úkoly na podporu republiky a podporu četnických stanic. Z města se četníci vydávali za svými povinnostmi do všech koutů Šumavy.²¹¹

Cvičení a přednášky pro obyvatele města ani v roce 1937 neubývaly. Probíhala série přednášek „Mobilizace mravních sil na ochranu státu“ s významnou řadou přednášejících, například kapitán Emanuel V. Voska, major Jiří Sommer. Sokolové pořádali branný sraz členstva s 582 zúčastněnými členy. Opakoval se, jako v předešlém roce, kurz pro záložníky. CPO nařídila dle nových směrnic povinný výcvik v plynových komorách a povinné školení správného používání masek. CPO pořádala přednášky nazvané „Zamořeno yperitem“ a „Nemocnice v krytu“, které vedl Ing. Procházka z Prahy. Od začátku roku se provádělo vyklízení půd od hořlavých věcí pro případ náletu na město. Obyvatelé se připravovali na nutnost zatemnění v případě potřeby chránit se před náletem. Koncem srpna se konalo vojenské cvičení, při kterém navštívil město předseda vlády Milan Hodža. Hodža si při té příležitosti prohlédl také továrny ve městě. Obyvatelé dle názoru kronikáře vojáky vítali a podporovali.²¹²

Po celý rok, hlavně v září a říjnu, byla konána různá cvičení, například zatemňování. Pro potřeby obrany se uskutečnila sbírka, ve které se vybralo 8 000 Kč.²¹³

17 Strakonice - statistické údaje

Ukazatelem pro rozvoj lokality byl i nárůst obyvatel ve městě. Pokud srovnáme údaje ze sčítání lidu, uvidíme, jak se postupně navyšoval počet obyvatel. K roku 1921 bylo ve Strakonících hlášeno 7 023 obyvatel, ale již 1. prosince 1930 bylo při sčítání obyvatel ve městě zaznamenáno 9 757, což bylo o 26% obyvatel více. Tento údaj z roku 1930 se do konce roku ještě změnil a posledního prosince 1930 bylo ve Strakonících evidováno na

---

²¹⁰ Týž, s. 207.

²¹¹ Týž, s. 215.

²¹² Týž, s. 243.

²¹³ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 266.

9 786 obyvatel.²¹⁴ Hranici 10 000 obyvatel Strakonice překonaly již následující rok.²¹⁵ Počet obyvatel se navyšoval i v dalších letech, například v roce 1935 bylo ve městě 11 150 obyvatel.²¹⁶ Údaje z konce roku 1937 vypovídají o snížení počtu obyvatel na 10 868 obyvatel.²¹⁷ V obecní kronice bylo zapsáno, že počet obyvatel v roce 1938 vzrostl, ale bylo v ní uvedeno číslo 10 262 obyvatel, což by bylo méně než v předešlém roce.²¹⁸

Vývoj domů ve Strakonících, podobně jako počet obyvatel, rostl lineárně. Základní údaj byl z městské kroniky z roku 1929. Počet obytných domů ve Strakonících I dosáhl počtu 530 a ve Strakonících II 325, oproti roku 1928 stoupl počet domů ve Strakonících I o 20 a ve Strakonících II o 19 domů.²¹⁹ O čtyři roky později dosáhl počet domů ve městě počtu 935,²²⁰ podobný stav panoval i v roce 1935, ve kterém bylo 944 domů ve městě, z toho ale postupně přibýval počet domů ve Strakonících I.²²¹ Strakonice II měly nezměněný počet domů od roku 1934 a číslo domů se od toho roku drželo na 365.²²²

18 Vzdělávání dětí školou povinných ve městě

18.1 Střední škola

O střední školu usilovalo město již dříve. V roce 1920 díky pomoci okresního hejtmana Dr. Krninského se městská rada začala více snažit o zřízení střední školy ve městě. Nejprve město usilovalo o reálné gymnázium kategorie B, které bylo do 4. třídy bez latiny, ale nakonec se město ke zřízení gymnázia v kategorii A. Jednání s ministrem o nové škole vedl Jan Dyk. Z poslanců se za věc města velmi zasazovali Fr. Lukavský a R. Beran. Ministr školství G. Habrmann nejdříve nebyl nakloněn k zřízení školy ve městě, protože se bál, že bude konkurencí české střední škole v Prachaticích, ale poté, co dostal ujištění, že Strakonice se nacházejí zcela mimo sféru vlivu prachatického, povolil reálné gymnázium jako obecní od 1. září 1920.²²³ Prvním ředitelem gymnázia byl zvolen František Kukrál,

---

²¹⁴ Týž, s. 117.

²¹⁵ Týž, s. 136.

²¹⁶ Týž, s. 188.

²¹⁷ Týž, s. 241.

²¹⁸ Týž, s. 265.

²¹⁹ Týž, s. 102.

²²⁰ Týž, s. 163.

²²¹ Týž, s. 188.

²²² Týž, s. 175.

²²³ Prachatice jsou od Strakoníc vzdáleny 37,8 km.

který působil do té doby na reálném gymnáziu v Pelhřimově. Dalším profesorem na novém gymnáziu se stal D. Štěpán, který do té doby byl suplentem v Písku.²²⁴

Bylo přijato 46 žáků a k tomu 2 privatisté. Třída i ředitelna byly umístěny na zámku. Obecní zastupitelstvo chtělo ihned postavit budovu pro gymnázium, ale protože by se stavba stala velkou finanční zátěží pro město, bylo od tohoto plánu upuštěno. Místo toho se mělo získat svolení okresní správní komise, aby gymnázium bylo umístěno do druhého patra nové radnice. Ve školním roce 1921/1922 přibyla druhá třída. Zájem o gymnázium byl takový, že byla zřízena paralelka při I. i II. třídě. V témže školním roce došlo k personální obměně gymnázia.²²⁵

Z gymnázia odešel profesor Dalibor Štěpán a nově přišli profesor Vaněček a Blaschke. V následujícím školním roce byla zřízena III. třída a pobočky byly u všech tříd, a proto na gymnázium přišli noví učitelé, a to Haas, Blažko, Píro, Polívka a Kotalík, kteří na škole zůstali i ve školním roce 1923/1924. V prostorách radnice se upravovalo pro gymnázium i první patro v severní části. Dále se upravovala školní zahrada a hřiště. Od roku 1923 bylo vedeno jednání o zestátnění gymnázia. Tato jednání vedl hlavně starosta, ale velice nápomocní mu byli poslanci R. Beran a Fr. Lukavský. Jejich snahám byl nakloněný hlavně ministr Rašín, který zestátnění přislíbil. První delegace za zestátnění byla tvořena zástupci města, okresů strakonického, horažďovického a blatenského a s nimi jel i ředitel školy. Po této deputaci následovalo vyslání do školy ministerského rady Neuhöfera, který schválil adaptaci na státní školu. Ministr Rudolf Bechyně prohlásil školu za státní ke dni 1. září 1923, ale až do sepsání smlouvy se státem město částečně platilo profesory. Muselo je platit z důvodu byrokratických průtahů na zemském výboru.²²⁶

18.2 Další druhy škol ve městě

Kromě již zmíněného gymnázia byly ve městě obecné školy. Obecné školy na začátku 20. let se začaly rozšiřovat, a proto byl v roce 1925 připraven plán na novou budovu. Nezačalo se ihned se stavbou, v roce 1925 byl zakoupen pouze vhodný pozemek a další stavební akce se přesunuly na další roky.²²⁷ V zápisu městského zastupitelstva ze 7. března 1925 v bodě 10 informuje o přípisu okresního školního rady o nevyhovujícím stavu školní

---

²²⁴ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlárová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 36.

²²⁵ Týž, s. 37.

²²⁶ Tamtéž.

²²⁷ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlárová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 54.

budovy, s tím, že projekt na budovu mělo zastupitelstvo připravit do konce března, ale dle zápisu bylo jasné, že ve stanoveném čase to nestihlo.²²⁸ Další školní institucí ve městě byla rodinná škola, která pořádala i řadu kurzů. V roce 1928 uplynulo 35 let od založení této školy. Své výročí oslavila v prosinci akademií. Z výtěžku z akademie byl založen fond Josefa Havrdy, z něhož měly být podporovány studentky z nemajetných rodin. Osoba Josefa Havrdy, ředitele školy, byla dlouhá léta spojená s chodem celé školy, ale v tomto roce se rozhodl odejít do důchodu. Obecná škola v roce 1928 měla 5 tříd a 3 pobočky.²²⁹

19 Významné události ve městě

Kulturní činnost začínala být velmi bohatá od začátku 20. let. V roce 1923 dostal okresní osvětový sbor od města místo k realizaci výstavby památníku Jana Husa v lokalitě na Dubovci. Práce na pomníku započaly v červenci 1925 pod patronací města a za několik měsíců později, 13. září 1925 byl pomník odhalen pouze s Husovou sochou. Den před odhalením celého pomníku se konalo zastupitelstvo a lokalita na Dubovci byla přejmenovaná na Husovo nábřeží. Dokončení pomníku trvalo až do září 1926. Právě až do září se instalovaly další sochy na pomníku, byly to sochy Žižky, Jiříka z Poděbrad, křížáka a pána z Rožmberku. Stejně jako pomník Čelakovského pocházel z dílny Vojtěcha Šípa a vyšel na 80 000 Kč.

V roce 1924 klub turistů ze Strakonice připravil pomník k 125. výročí narození Františka Ladislava Čelakovského v lokalitě Podskalí.²³⁰ K tomuto významnému výročí byly připraveny také oslavy pod patronací města. Na vybudování pomníku se složila řada obyvatel a institucí a celková částka za postavení činila 13 000 Kč. Sochařská práce na bustě byla zadána Vojtěchu Šípovi z Plzně.²³¹

O řece Otavě se již od dob Keltů říkalo zlatonosná, právě to se potvrdilo na levém břehu řeky, nedaleko Modlešovic, v roce 1924. Zlato se zde nacházelo v hloubce 5 – 6 m. Od roku 1926 se s hledáním zlata pokračovalo u Pracejovic.²³²

Významnou, i když poněkud negativní událostí, pro město byla povodeň v roce 1925. Začátek této hrozné přírodní události byl 11. srpna, kdy se najednou po

²²⁸ SOka Strakonice, ARCHIV MĚSTA STRAKONICE 1367 - 1945 (1953), inv. č. 156, kniha č. 129.

²²⁹ Týž, s. 89.

²³⁰ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 40.

²³¹ Týž, s. 56.

²³² Týž, s. 68.

velkém dešti rozvodnila řeka Otava. Podle zápisu z kroniky města, se rozvodnila řeka podobně jako v roce 1691. Proudem byla zničena městská plovárna na řece, zatopeno bylo Palackého náměstí a další části města v blízkosti řeky, voda velice rychle vnikla do bytů. Tato ohromná povodeň znamenala pro celý kraj obrovskou neúrodu a škody na majetku.²³³

Pro obyvatelstvo šokující byl případ vydírání dvou obyvatel ve městě, a to Verhela a Štěpánové. Postiženým pomocí dopisů byly sdělovány výhrůžky. Vyhrožovalo se jim, že jim bude zničen jejich majetek, pokud nezaplatí určitou sumu. Postižení výhrůžky nahlásili četnictvu, které viníky vypátralo, ale v kronice o jejich jménech není ani zmínka.²³⁴

Užitečné pro obyvatele města bylo i to, že soukromý autodopravce zřídil v březnu 1927 linku ze Strakonice do Vodňan a v září linku Strakonice Písek. Navíc se v březnu otevřela nová benzínová pumpa před Bílou růží a v červnu druhá.²³⁵ Zastupitelé se s radou dohodli pořídit v lednu orientační tabule, takže se pohyb po městě pro návštěvníky zpříjemnil.²³⁶ K těmto linkám v roce 1928 přibyla autobusová linka mezi Strakonice a Březnicí. Ve stejném roce byla do města pozvaná autoškola z Českých Budějovic, takže si někteří obyvatelé mohli udělat tzv. automobilový kurz.²³⁷

Významnou událostí byla 25. května 1925 akce uspořádaná Osvětovou komisí u příležitosti znovuzvolení prezidenta Masaryka. Podle městské kroniky byla tato akce hojně navštívená obyvateli. Podobný ráz měla vzpomínková akce k oslavě 10. výročí bitvy u Zborova, ale tuto akci pořádala strakonická Obec legionářská a Sokol. Na této vzpomínkové slavnosti byl hlavním hostem generál Petřík, který se účastnil této bitvy.²³⁸

Překvapením pro místní obyvatele byl nález kosterních pozůstatků okolo kaple sv. Jana na pozemku pana Brušáka. Domnívali se, že kostry pochází z dob napoleonských válek či z doby Marie Terezie. K prozkoumání celé záležitosti byl pozván Bedřich Dubský z Řepice, který je dodnes považován za jednu z velkých osobností prácheňské archeologie.²³⁹ Nález nebyl jedinou věcí, kterou dlouhodobě řešili obyvatelé města. Další významnou událostí ve městě byla oslava 10. výročí vzniku republiky. Na přípravě

---

²³³ Týž, s. 51.

²³⁴ Týž, s. 67.

²³⁵ Týž, s. 74.

²³⁶ Týž, s. 74.

²³⁷ Týž, s. 88.

²³⁸ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 77.

²³⁹ Týž, s. 91.

a průběhu oslavy se podílely všechny místní spolky. Při této příležitosti žáci z místních škol připravili na 23. a 24. červen výstavy svých prací a divadelní představení s názvem O matce vlasti, dále 25. září byla pořádána přednáška s názvem „Českoslovenští legionáři a jejich cesta kolem světa“.²⁴⁰

Akce probíhaly i v říjnu, například přednášku profesora Stejskala z Českých Budějovic na téma „Česká politika za války“, koncert spolku Smetana z Písku, který si připravil od B. Smetany „Mou vlast“, dále sokolská vzpomínková akce, divadelní představení Lucerna. V den výročí se uskutečnila slavnost u pomníku padlých ve válce, po skončení slavnosti se vytvořil u pomníku průvod, který šel od hřbitova až na náměstí Svobody. Na tomto náměstí se konala další slavnost, na které byl přítomen velký počet obyvatel. Na náměstí zazpívali i Rusové, kteří žili ve městě. Tuto informaci o ruských uprchlících se v kronice dozvídáme úplně poprvé. Během těchto slavností měl městský biograf ve svém programu film „Hrdinové světové revoluce“. Zástupci města přistoupili ještě k založení pamětního sadu. Měsíc před oslavami a v den oslav se spousta subjektů ve městě snažila věnovat finanční prostředky pro chudé a potřebné z města. Mezi dárci byly tyto společnosti: Městská spořitelna Strakonice, Fezko, židovská obec.²⁴¹

Začátek roku 1929 byl spojen se silnými mrazy a přívaly sněhu, které způsobily značné škody, nedostatek uhlí a velkou chřipkovou epidemií.²⁴² Právě kvůli ní byly zavřeny po celé republice školy od 18. února do konce měsíce. Po opadnutí mrazů v březnu obyvatelstvo doufalo v klidnější průběh následujících dnů, ale to se jim nespěnilo a místo toho se ve městě objevila tyfová epidemie. Mráz totiž potřhal vedení vodovodu, a proto do vody vnikla tyfová nákaza, která ohrožovala obyvatele. Do května se objevilo 40 případů, ale daleko větší vlna onemocnění přišla v červenci a srpnu. Rok 1929 přinesl další přírodní smrt' 4. července, kdy bylo město zastiženo velkou bouří s kroupami. Důsledkem bylo poničení velké část stromů, které přečkaly zimní mrazy.²⁴³ Kronikář uvádí, že stát musel na obnovu některých měst a vesnic půjčovat. Na podzim bylo oproti začátku roku velké teplo, a proto opět nastal nedostatek vody a šíření další nákazy.²⁴⁴ Přírodní podmínky měly za následek zvýšení cen masa a ovoce, které se muselo dovážet, navíc bylo málo obilí, jeho

---

²⁴⁰ Tamtéž.

²⁴¹ Týž, s. 92.

²⁴² *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 97.

²⁴³ Týž, s. 98.

²⁴⁴ Týž, s. 99.

cena neodpovídala množství. Podobná situace byla i s brambory, jejichž cena byla velmi nízká, a proto se s nimi spíše krmil dobytek. Z těchto důvodů byla cena hovězího: 1 kg – 14 až 16 Kč, telecí maso: 1 kg 16 Kč a 1 kg jablek mohl člověk koupit za 4, 50 až 6 Kč, v zimních měsících až 8 Kč.²⁴⁵

Počasí bylo jistě velkým tématem k diskuzi v ulicích města, ale nebylo jediným, protože automobilová nehoda, která se stala na železném mostě, měla za následek řadu zraněných a jednoho mrtvého. Autonehoda se stala 7. května v den výročního trhu. Automobil firmy Špalek a Frank najel na mostě na chodník a srazil paní Vondrysovou se dvěma dětmi a paní Rohačkovou. Všichni zúčastnění utrpěli různě rozsáhlá zranění, avšak čtyřletý chlapec skončil pod koly automobilu a následky rozdrcení nepřežil. Kronikář k tomu dodává, že na tomto místě se staly ještě tři nehody.²⁴⁶ Třetím tématem k hovoru byl požár šumavské tiskárny v neděli 10. února s obrovskou škodou na majetku tiskárny. Požár byl velice rozsáhlý, podařilo se ho uhasit až za dva dny. Ale sotva si obyvatelé města oddychli od jednoho požáru, na den sv. Valentýna vypukl další požár, teď již nehořela tiskárna, ale sklad vlny Fezka v části města, které se říkalo Ostrov. Sklad vlny nebyl zapálen, což potvrdil průzkum v místě požáru. Při něm se ukázalo, že se vlna sama vznítila. Kronikář k těmto událostem pouze dodává, že hasiči ze Strakonice prokázali své dovednosti.²⁴⁷

Do města přišla v říjnu vojenská posádka ze 4. pohraničního praporu z Vimperka, která byla ubytována na letním cvičišti Sokolů na Křemelce. Posádka čítala 180 mužů, 3 důstojníky a 2 rotmistry. Město posádce poskytlo do kuchyně potřebný materiál. Velkou slavností pro nováčky i obyvatele byla přísaha nováčků 28. října, na kterou byli pozváni i zástupci města a úřadů. Posádka se ve městě zdržela do prosince a následně byla přeložena do nedalekého Písku.²⁴⁸

Senzací pro obyvatele města byl i nález Bedřicha Dubského ve městě na pozemku pana Klase. Na tomto pozemku bylo nalezeno hradiště z 8. století s významnými artefakty jako byly čtyři popelnice a železná spona.²⁴⁹ Podobně tomu bylo i v roce 1930 při nálezu keltské osady na poli pana Vaňka u Strakonice. Dubský stáří této osady určil do 1. stol. př.

---

²⁴⁵ Týž, s. 110.

²⁴⁶ Týž, s. 111.

²⁴⁷ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 110.

²⁴⁸ Týž, s. 106.

²⁴⁹ Týž, s. 107.

n. 1.²⁵⁰ Podobně senzační nález se konal o dva roky později. Bedřich Dubský našel u Přešťovic osadu pocházející z přelomu letopočtu. Svě poznatky z vykopávek poté sepsal do publikace „La Tene jižních Čech“. Rok 1932 byl pro Dubského bohatý na vykopávky, protože v témže roce vykopával u Doubravice osadu z 2. stol. př. n. l.²⁵¹

Rok 1929 byl spojen s výročním úmrtím sv. Václava. Svatováclavské oslavy se konaly po celé republice a i ve Strakonici byl na tyto dny připraven program. Místní kronikář se domníval, že právě touto oslavou osoby sv. Václava si připomněl český národ svou dlouhotrvající historii. Před samotnou velkou oslavou 28. září probíhaly menší akce po celé léto.²⁵² V Praze byly vystaveny korunovační klenoty a konala se výstava předmětů spojených se sv. Václavem. Strakonice uspořádaly 26. září přednášku profesora Josefa Lomského z Českých Budějovic o sv. Václavu. Hlavní církevní slavnosti se konaly potom v kostele sv. Václava na hřibově.²⁵³ Je s podivem, že kronikář zaznamenal pouze tyto události, protože ve Strakonici je každoroční velká Václavská pouť, o které již nebyla ani zmínka.

Rok 1930 se nesl dle kronikáře v duchu různých přednášek a kulturních akcí pořádaných městem, okresním osvětovým sborem a spolky. Jako první byla přednáška Josefa Havrdy „Strakonický dudák“.²⁵⁴ Na „Strakonického dudáka“ navazovala přednáška od Františka Chlebouna „Mé vzpomínky na zájezd do svaté země, Sýrie a Cařihradu“, na kterou navazovala další cestopisná od Drahomíry Wittichové „Norskem ke Špicberkám“. V měsíci březnu byly přednáškové večery zasvěcené životu a dílu Aloise Jiráska. Na literární téma navázala v dubnu přednáška Miroslava Treybala „Co čišší z válečné a poválečné prózy československé“. Dalšími přednáškami v následujících měsících byly: Tragédie českých herců, O umění a životě lidu na Slovensku, Briandův plán Panevropy, Sport, jeho rozšíření a významy v životě moderního člověka, Hospodářská krize z pohledu jižních Čech, Příští válka a mladá inteligence, Účinky vědomého dechu a správné výživy na nervový systém.²⁵⁵ Jak je vidět z výčtu přednášek, člověk si podle svého zaměření mohl zvolit přednášku dle jeho zájmu, ale i přednášku týkající se současného stavu v republice. Přednášky byly jednou z možností kulturního vyžití, tou další byly výstavy, jako květin –

---

²⁵⁰ Týž, s. 123.

²⁵¹ Týž, s. 152.

²⁵² Týž, s. 108.

²⁵³ Týž, s. 109.

²⁵⁴ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 120.

²⁵⁵ Tamtéž.

zelinářská výstava či výstava včelařská na letním cvičišti Sokola.²⁵⁶ Velice zajímavá byla výstava památek a dokumentů zahraničního odboje generála ruských legií R. Gajdy.²⁵⁷

Ve Strakonících proběhl 8. března 1931 sjezd na ustavení meliorační jednoty. Sjezd byl svolán Jednotou meliorační pro Čechy sídlící v Praze a účastnili se ho národohospodáři hlavně z jižních Čech. Úvodním řečníkem byl Rudolf Beran horující pro meliorační svaz z důvodu nutnosti pro daný kraj. Závěrem se podařilo tzv. jednotu meliorační odhlasovat.²⁵⁸ I rok 1931 probíhaly ve městě zajímavé přednášky, například: Hospodářské a kulturní poměry nynějšího Ruska, Publius Vergilius Maro – obraz z římské literatury a Let raketou do vesmíru.²⁵⁹ Celorepublikovou akcí byl sjezd Ústřední jednoty Hostimil uskutečněný 4. srpna 1931 s hlavním řečníkem poslancem Petrovickým. Největší oslavou roku 1931 byl 28. říjen. V tento den se konala řada akcí připravovaných více subjekty z města, například Dělnická tělovýchovná jednota připravovala dvě divadelní představení a divadelní sdružení J. K. Tyla jedno představení.²⁶⁰

Studentská obec se rozhodla v roce 1932 začít vydávat časopis „Bod varu“. Na vydávání časopisu se podíleli studenti z Prácheňska. Podle městské kroniky se město stalo centrem studentských a pedagogických aktivit.²⁶¹ Rok 1932 byl spojen se 100. výročím narození Miroslava Tyrše. Ve městě byly připraveny hlavní oslavy na podzim. Oslavy začaly 17. září zapálením hranice na návrší u Podsřpu a pokračovaly v listopadu společnou akademií všech tělovýchovných spolků ve městě.²⁶² Na tradici rozsáhlé přednáškové činnosti ve městě navázal i rok 1932, mezi zajímavé přednášky pro posluchače se dají zařadit tyto: přednáška od senátora Josefa Kubky na téma Kulturní program strany Československé národně socialistické, podobné přednášky byly i o dalších stranách, nebo přednáška o Bulharsku od MUDr. I. Cončeva, přednáška o J. A. Komenském od profesora L. Nováka, přednáška od redaktora časopisu A – Z s názvem „Na chvíli do komunistického Ruska“.²⁶³ Z tohoto roku pochází i zmínka o tom, že

---

²⁵⁶ Tamtéž.

²⁵⁷ Týž, s. 121.

²⁵⁸ Týž, s. 134.

²⁵⁹ Týž, s. 137.

²⁶⁰ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 141.

²⁶¹ Týž, s. 152.

²⁶² Týž, s. 153.

²⁶³ Týž, s. 154.

12. února hořela část strakonického zámku a při požáru vznikly značné škody.²⁶⁴ Bohužel další podrobnosti se o tomto požáru z kroniky nedozvíme.

Měšťané od roku 1933 mohli využívat služeb parních a vanových lázní na Palackého náměstí. Toto zařízení provozoval Karel Klos, který v této lokalitě již provozoval parní prádelny a chemické čistírny. Zřizovací cena lázní byla 120 000 Kč a pro veřejnost byly otevřeny lázně 19. prosince 1933.²⁶⁵ I v roce 1934 nechyběla přednášková činnost, například MUDr. Šváb měl přednášku „Lázně chorých a zdravých srdcí“ nebo Ing. Mašín „Nástin výroby desek, filmů a papírů“ a přednáška B. Svojsíka na téma „Japonsko – příroda a mládí“.²⁶⁶

Stejně jako v předešlých letech byla bohatá přednášková a kurzová činnost ve městě. Pro zajímavost některé tituly přednášek a kurzů byly: Dr. Beneš „Proč není v Sovětském Rusku nezaměstnaných“, pplk. Hronek „O zážitcích legionářových ze světové války“, Eugen Lóvy z Klatov „Úkoly a směrnice česko-židovského hnutí“, z kurzů: pro dámy se konal kurz zavařování ovoce a zeleniny, kurz vaření jemných jídel apod., těchto kurzů z oblasti kulinářské byla celá řada.²⁶⁷ Rudolf Beran se v tomto roce jako patron účastnil řady výstav ve městě, například výstava prací Sdružení jihočeských výtvarných umělců.²⁶⁸ Podobně tomu bylo i v roce 1936. Ve městě se uskutečnilo 8 přednášek, na 5 kurzů a 4 výstavy, takže kulturní život byl stejně bohatý jako v předešlých letech.²⁶⁹

Výraznou změnou pro obyvatele Strakonice byla úprava prostranství v okolí kostela sv. Markéty v roce 1936. Tzv. Ostrůvek, který se nacházel nedaleko kostela, byl spojen při regulaci toku řeky s kostelem a vznikl nový prostor okolo kostela. Prostranství bývalého Ostrůvku bylo osázeno novými stromy pod patronací okrašlovacího spolku Renner. Do podoby města se zapsal tento rok ještě podruhé tím, že 20. července byla odstraněna u zámku bašta lidově nazývaná Trutzurm. Bašta byla u zámku postavena roku 1871.²⁷⁰ Odstraněním bašty se získal pozemek pro novou cestu ze Strakonice do Pracejovic. S pracemi na nové silnici se začalo již v roce 1936 a plánovalo se, že z Husova nábřeží by

---

²⁶⁴ Týž, s. 157.

²⁶⁵ Týž, s. 164.

²⁶⁶ Týž, s. 176.

²⁶⁷ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlárová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 192.

²⁶⁸ Týž, s. 193.

²⁶⁹ Týž, s. 216.

²⁷⁰ Týž, s. 207.

mohlo vzniknout další náměstí. Pro vytvoření náměstí se počítalo s překlenutím řeky Volyňky od tovární budovy k ústí řeky Otavy. Na stavbu překlenutí byla vypsána soutěž do 31. března 1937 s počítanou cenou asi 40 000 Kč.²⁷¹

U příležitosti výročí slavných českých spisovatelů se konaly slavnostní večery. Jako první proběhl „Večer Máchův“ 18. května 1936 k 100. výročí narození, který byl následován „Havlíčkovým večerem“, protože uběhlo 80 let od jeho úmrtí. Oba večery proběhly podobně, recitace jejich textů, průvodní slovo, přednáška od vážených profesorů. Do třetice se konala velká oslava 5. července na památku Jana Husa. V programu oslav byl průvod na hranici, proslov Zdeňka Roháče, československého faráře z Katovic, hrály se typické skladby pro tento den, a to Hranice vzplála a Kdož sú boží bojovníci.²⁷² V podobně velkolepém duchu se nesly i oslavy výročí vzniku republiky 28. října.²⁷³ Před touto velkou oslavou se 18. října uskutečnila manifestační schůze Republikánské strany. Hlavním řečníkem schůze byl poslanec Rudolf Beran, jeho hlavním tématem byla nespokojenost se životem v republice, ale projev nebyl pouze kritikou, ale i naznačil, jakým směrem by se měl život v republice ubírat.²⁷⁴

Ani v roce 1938 nepřišli obyvatelé o své oblíbené kulturní události, ale i při nich neustále byla podporována bojovná nálada v obyvatelstvu a zdůrazňovala se především při oslavách, například při oslavě památky upálení Jana Husa.²⁷⁵

19.1 Půjčka na obranu státu

Stát nutně potřeboval finance na rozsáhlé aktivity související se zajištěním bezpečnosti státu. Finanční prostředky stát získal z půjčky vypsané v červnu roku 1936. Dle pohledu kronikáře městské kroniky se půjčka na obranu státu setkala s velkým ohlasem u obyvatel, a s podobným nadšením, jako v celé republice, i občané a subjekty ve Strakoncích chtěli pomoci republice. Zbrojovka se svými zaměstnanci podílela na půjčce částkou 1 000 000 Kč, Fezko a jeho penzijní ústav spolu s úředníky podniku přispěli částkou 678 000 Kč, samotné město na půjčku připsalo částku 12 000 Kč a okresní

---

²⁷¹ Týž, s. 208.

²⁷² Týž, s. 217.

²⁷³ Týž, s. 218.

²⁷⁴ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlárová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 222.

²⁷⁵ Týž, s. 270 – 271.

nemocnice částkou 50 000Kč. Kromě výše zmíněných se na půjčce podílela i řada obyvatel a spolků, kteří ale nejsou v kronice blíže popsáni.²⁷⁶

19.2 Návštěva Eduarda Beneše

Podle obecní kroniky doslova historickou událostí byla návštěva Eduarda Beneše 8. května 1937. Beneš přijel do Strakonice již jako prezident československé republiky. Návštěva Strakonice se uskutečnila při jeho dvoudenní cestě po jižních Čechách. Prezident ve městě strávil několik minut, ale měšťané jeho osobou byli nadšeni. Návštěva prezidenta se plánovala rok dopředu a město jeho pobyt velice pečlivě připravovalo, dokonce se vytvořil speciální výbor pro výjimečnou událost. Neoponechalo se nic náhodě, a proto již 24. března se stal Beneš čestným občanem města.²⁷⁷

Den před návštěvou bylo město slavnostně vyzdobeno prapory, květinami, dokonce i v některých obchodech se ve vitrině nacházel obraz či busta prezidenta. Nezanedbala se ani aparatura na přenos projevů, která byla připravená na několika místech. Prezident na návštěvu přijel vlakem z Písku v 9:00. Vlakem projel následně další část své trasy a po návštěvě Horažďovic a Sušice se přes Katovice a Pracejovice, kde se setkal s Rudolfem Beranem, vrátil po nové silnici z Pracejovic do Strakonice.²⁷⁸

Při své návštěvě zavítal prezident do Švehlova domu s doprovodem slavnostně nastoupených spolků, legionářů, žáků ze škol a Rudolfa Berana. Po návštěvě Švehlova domu zavítal prezident na hrad a navštívil muzeum. Na druhém hradním nádvoří se konalo velké setkání občanů s prezidentem.²⁷⁹ Prezidenta s manželkou slavnostně na podiu na nádvoří přivítal okresní hejtman Josef Ryneš. Po uvítání přišel proslov starosty města MUDr. Jiřího Fifky. Ve svém projevu zmínil radost obyvatel nad návštěvou prezidenta ve městě, zmínil se i o historii samotného města a na závěr mu předal diplom s čestným občanstvím. Paní Benešové byla dána soška strakonického dudáčka na památku její návštěvy. Květinu pro prezidentský pár předali žáci ze škol ve městě a k tomu přednesli naučenou báseň, jak bylo při těchto příležitostech obvyklé. Republikánské ženy věnovaly paní Benešové prácheňský kroj a prezident dostal od obce legionářské tištěný „Pochod šumavských legionářů“.²⁸⁰ Po předávání darů následoval projev prezidenta reagující na

---

²⁷⁶ Týž, s. 202.

²⁷⁷ Týž, s. 229.

²⁷⁸ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 230.

²⁷⁹ Týž, s. 231.

²⁸⁰ Týž, s. 232.

proslovy předešlých řečníků připomínající průmysl a historii města, ale věnoval se i tématu možného zhoršení poměrů v zemi v kontextu, že je neustále potřeba pracovat pro blaho republiky. Po očekávaném projevu se odebral prezident do kostela sv. Prokopa a přilehlých ambitů, podepsal se do farní pamětní knihy. Následně se přesunul zpět na nádvoří, kde se pozdravil se žáky všech škol ve městě, z nádvoří postupoval do nedaleké továrny Fezko, kde byly vystaveny produkty této firmy.²⁸¹

Prezident neopomněl navštívit ani Jihočeskou zbrojovku. Před továrnou na prezidenta čekal předseda správní rady Šimek se svou uvítací řečí a následně bylo panu prezidentovi představeno celé vedení továrny. V zasedací síni budovy ředitelství byla uspořádána výstava produktů firmy, na závěr prohlídky výstavy obdržel prezident od vedení továrny dvě pistole, album fotografií a paní Benešová byla obdarována květinou.²⁸² Prezident si prohlédl celou továrnu a zajímal se o jednotlivé odvětví výroby v ní, nakonec pochválil zaměstnance a vedení továrny za jejich práci nejen pro region, ale i pro stát. Tím skončila prezidentova návštěva Strakonic, protože po prohlídce nasedl do automobilu a odjel na nádraží. Tam se s ním přišli rozloučit obyvatelé města. Kvůli návštěvě prezidenta se některé domy ve městě opravovaly. Městu na výzdobu přispěly i další společnosti a spolky ve městě. Celková částka na výzdobu činila 140 000 Kč.²⁸³

19.3 Oslavy a významné události ve městě po roce 1937

V roce 1937 se oslavy konaly obdobně jako v roce předešlém. Nová byla pouze oslava Puškina v únoru a oslavy narozenin prezidenta Beneše, podobně jako se slavily narozeniny Masaryka. Oslava narozenin byla provázena pěveckým vystoupením místních skupin a přednáškou profesora Theybala z místního gymnázia.²⁸⁴ Stejně se slavily den vzniku republiky a den Jana Husa. Při oslavě vzniku republiky byly proslovy opět zaměřeny na důležitost obrany republiky v nelehkých časech.²⁸⁵ Významně se pořádaly Zborovské oslavy, protože v roce 1937 uběhlo 20 let od této významné bitvy. Oslavy pořádala Československá jednota legionářů 19. a 20. května. První den oslav byl připraven poutavý večerní program s kulturními vystoupeními souborů z města a druhý den proběhl

---

²⁸¹ Týž, s. 233.

²⁸² Týž, s. 234.

²⁸³ *Obecní kronika Strakonic: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 235.

²⁸⁴ Týž, s. 245.

²⁸⁵ Týž, s. 246.

průvod k pomníku padlých a následné řecké ohně na náměstí Svobody a na závěr dne koncert.²⁸⁶

20 Napjatá situace – rok 1938

Strakonice se staly v květnu výzbrojní stanicí Stráže obrany státu, zkráceně SOS. Navíc 21. května došlo k povolání záložníků, kteří se dostavili na četnickou stanici, kde byli vybaveni vojenskou výzbrojí a ráno byli rozváženi na svá stanoviště. Povolanci ve Strakonících přicházeli klidní a odhodlaní bránit zemi, podle zápisu kronikáře. Situace se ještě více vyostřila v září, a proto došlo 23. září k mobilizaci všech mužů do 40 let. Městem v září projížděla auta s vojskem, ve školách a hostincích bylo ubytováno vojsko.²⁸⁷ Lidé ve městě nakupovali potraviny, večer zatemňovali okna. Situace byla tak napjatá, že se ani tradiční pouť na sv. Václava nekonala.²⁸⁸

Po podstoupení pohraničního území se do Strakonic přistěhovalo velké množství obyvatel, řada z nich se rozhodla ve Strakonících zůstat.²⁸⁹

21 Regionální tisk

Ve Strakonících se pod patronací Muzejního spolku městského Dykova muzea vydával sborník nazvaný Strakonicko. Strakonicko je možno si dnes prohlédnout v knihovně ve Strakonících, ale jen některá čísla. V knihovně jsou sborníky z let 1935 – 1938. V prvním ročníku z dubna roku 1935 byl popsán důvod založení tohoto periodika. Strakonicko vzniklo z potřeby zachytit historické, vlastivědné a národopisné poznatky v povědomí lidí. Velký podíl na vzniku tohoto sborníku měl poslanec Rudolf Beran podporující celý spolek ve všech jeho aktivitách.²⁹⁰ V prvním čísle nechyběl příspěvek od Bedřicha Dubského o jeho významném nález u Přešťovic. Tento článek byl z celého prvního dílu nejzajímavější díky autentickým fotografiím z místa nálezů.²⁹¹ Sborník

---

²⁸⁶ Týž, s. 253.

²⁸⁷ Týž, s. 260.

²⁸⁸ Tamtéž.

²⁸⁹ Týž, s. 261.

²⁹⁰ *Strakonicko, Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří*, Muzejní spolek městského Dykova muzea ve Strakonících, 1935 – 1938, roč. 1, č. 1, Strakonice: Tiskárna Noviny, 1935, 4x ročně, s. 1.

²⁹¹ Týž, s. 2- 6.

nesloužil pouze pro zachycení historie Strakonice, ale i Horažďovic, čemuž nasvědčoval v prvním čísle článek K. Němce s názvem „Z polohopisu starých Horažďovic“.²⁹²

Další čísla časopisu v knihovně v oddělení věnovanému regionu jsou 1. číslo z 2. ročníku, 1. číslo z 3. ročníku, 3. číslo z 3. ročníku, 4. číslo z 3. ročníku a 2. číslo ze 4. ročníku časopisu. V 1. čísle z 2. ročníku byl velmi poutavý článek „Pravěk jižních Čech a výzkumy B. Dubského“ shrnující jeho práci.²⁹³ Článek „O starých privilegích města Strakonice“ jako první popisoval nejstarší historii s využitím starých listin s tím, že autor článku Dr. E. Ježek odkazoval na umístění těchto starých listin.²⁹⁴ Ani v 1. čísle z 3. ročníku nechyběl článek o Bedřichu Dubském, tentokrát jeho článek o megalitech v jižních Čechách s fotodokumentací jednotlivých megalitů.²⁹⁵ Ve stejném čísle byly i články o řeči v Pošumaví,²⁹⁶ v sérii „Lid na Strakonicku“ příspěvek o dětském rozpočítadle z města,²⁹⁷ ve velkém množství se objevily příspěvky v sekci Drobnosti.²⁹⁸

V čísle ze září 1937 nechyběl článek Bedřicha Dubského „O původu osad na Strakonicku“.²⁹⁹ Z regionálních dějin byl dalším velkým tématem článek Dr. E. Ježka „Z korespondence F. L. Čelakovského s Plánkovými“.³⁰⁰ Následující číslo z prosince 1937 bylo věnováno spíše etnografii a lidové mluvě regionu.³⁰¹ Nejvýznamnější témata z června 1938 byla od Alexandra Berndorfa o osobě kněze Josefa Schmidingera vlastenecky působícího ve Strakonících³⁰² a od Dr. A. Haase o Kryštofovi z Vartenberka, významném velkopřevorovi působícím ve Strakonících, v tomto článku se autor částečně dotkl historie

---

²⁹² Týž, s. 13 - 15.

²⁹³ *Strakonicko, Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří*, Muzejní spolek městského Dykova muzea ve Strakonících, 1935 – 1938, roč. 2, č. 1, Strakonice: Tiskárna Noviny, 1936, 4x ročně, s. 1 – 4.

²⁹⁴ Týž, s. 10 -17.

²⁹⁵ *Strakonicko, Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří*, Muzejní spolek městského Dykova muzea ve Strakonících, 1935 – 1938, roč. 3, č. 1, Strakonice: Tiskárna Noviny, 1937, 4x ročně, s. 9 -13.

²⁹⁶ Týž, s. 19 – 21.

²⁹⁷ Týž, s. 22 – 23.

²⁹⁸ Týž, s. 27.

²⁹⁹ *Strakonicko, Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří*, Muzejní spolek městského Dykova muzea ve Strakonících, 1935 – 1938, roč. 3, č. 3, Strakonice: Tiskárna Noviny, 1937, 4x ročně, s. 65 – 68.

³⁰⁰ Týž, s. 83 – 88.

³⁰¹ *Strakonicko, Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří*, Muzejní spolek městského Dykova muzea ve Strakonících, 1935 – 1938, roč. 3, č. 4, Strakonice: Tiskárna Noviny, 1937, 4x ročně, s. 107 - 115.

³⁰² *Strakonicko, Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří*, Muzejní spolek městského Dykova muzea ve Strakonících, 1935 – 1938, roč. 4, č. 2, Strakonice: Tiskárna Noviny, 1938, 4x ročně, s. 33 – 40.

maltézského řádu ve Strakonících.³⁰³ Na obálce sborníku ze zadní strany jsou vytištěny reklamy, z nichž nejpůsobivější byla reklama ČZ na motocykly.³⁰⁴

22 Strakonice z pohledu spolků a akcí

Listiny o spolkových akcích povolovaných městem byly seřazeny do jednoho kartonu. Listiny k vedení města přišly od jednotlivých skupin, spolků a stranických organizací, například Selské jízdy na Strakonicku, komunistické strany apod. Nejčastější místo spojené s kulturními akcemi bylo Husovo nábřeží, které se v žádostech o povolení dané akce objevuje velmi často. Dalším takto frekventovaným místem bylo náměstí Svobody, například komunistická strana žádala o povolení tábora lidu na 26. března 1928.³⁰⁵ Podobnou akcí byl koncert pořádaný při plaveckých závodech v červenci 1928. Pořadatelem akce byl Sportovní klub Strakonice, který v tomto roce slavil 20. výročí svého založení.³⁰⁶ Kromě Komunistické strany pořádala i Strana republikánská zemědělská a Malorolnického lidu tábory lidu, jako tomu bylo 9. května 1926.³⁰⁷

Široký okruh akcí povolovaných ve městě dokládá bohatost spolkového života. Ve městě kromě již zmíněného Sportovního klubu byli i skauti, dobrovolní hasiči,³⁰⁸ dále Sokol, který měl řadu odborů, například Lyžařský odbor.³⁰⁹ Další skupinou byla Masarykova letecká liga, která také měla odbory, například plachtový.³¹⁰ Zajímavou byla i Jednota legionářů organizující různé kulturní akce, navíc měla k dispozici i vlastní kapelu hrající na akcích pořádaných legionáři, ale i jinými pořadateli.³¹¹ Spolková činnost byla ve městě významná a město, dle různých záznamů, se spolky rádo spolupracovalo.

---

³⁰³ Týž, s. 40 – 45.

³⁰⁴ *Strakonicko, Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří*, Muzejní spolek městského Dykova muzea ve Strakonících, 1935 – 1938, roč. 3, č. 1, Strakonice: Tiskárna Noviny, 1935, 4x ročně.

³⁰⁵ SOKA Strakonice, ARCHIV MĚSTA STRAKONICE 1367 - 1945 (1953), inv. č. 745, sig. V/3, karton č. 181, fol. 18.

³⁰⁶ Týž, fol. 15.

³⁰⁷ Týž, fol. 29.

³⁰⁸ Kronika, s. 167.

³⁰⁹ S. 168.

³¹⁰ Tamtéž.

³¹¹ S. 219.

23 Podniky ve městě

23.1 Městský pivovar

Situace pivovaru po první světové válce nebyla příliš jednoduchá, produkce piva nedosahovala předválečných hodnot. Teprve v letech 1921 – 1922 se produkce pivovaru přehoupla přes 20 000 hl piva a od tohoto okamžiku bylo možno investovat do přeměny pivovaru. Novým správcem pivovaru byl Jaroslav Hrabal, k ruce mu byl Václav Karta postarší a sladmistr Jermář. Pivovar měl k dispozici z dob před 1. světovou válkou bývalý pivovar v Žihobcích, z kterého udělali sklad strakonického pivovaru.³¹² Produkce piva se postupně zvyšovala a v roce 1928 – 1929 dosáhla 33 095 hl piva, ale už o rok později byla i tato hranice překročena a produkce dosáhla 39 903 hl piva. Magická produkce byla dosažena za sládka Antonína Havla, který se následně s pivovarem rozloučil po čtvrtstoletí práce pro zdejší pivovar. Úspěch Havla spočíval v tom, že modernizoval a rekonstruoval pivovar, také byla do pivovaru zavedena elektrická centrála na střídavý proud a v neposlední řadě i zavedení elektrického chlazení.³¹³

Milovník piva měl možnost v té době ochutnat několik druhů piv z produkce pivovaru. Jedním z piv byl „Dudák“, který původně byl tmavý čtrnáctistupňový speciál. Dalším produktem byl světlý, dvanácti stupňový „Nektar“. Produkci pivovaru doplňovala piva výčepní tzv. světlá „Desítka“ a tmavý „Primátor“. Mimo výroby piva se pivovar přivydělával i výrobou sodových vod s limonádami. Sládka Havla nahradil jeho syn Petr v roce 1931, který měl situaci z počátku svého sládkování velice nelehkou, protože s počínající hospodářskou krizí neustále produkce piva klesala. Petr Havla navázal na práci svého otce a modernizoval další části pivovaru, například kotelnu, spilku a další.³¹⁴

Rok 1933 byl pro pivovar významný tím, že převzal pivovar na Zelené Hoře u Nepomuku, ze kterého byl udělán sklad se stáčírnou, čímž se rozšířila síť dodávek strakonického piva. Pivovar měl pro distribuci svého moku k dispozici 4 nákladní automobily a několik železničních vagónů, což bylo na svou dobu považováno za určitý

---

³¹² JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. 1. vyd. Praha: Libri, 2010. ISBN 80-7277-225-2, s. 588.

³¹³ Týž, s. 589.

³¹⁴ Tamtéž.

přepych. Právě pro tato důležitá rozhodnutí byl schopný pivovar vyprodukovat v roce 1938 až 50 000 hl piva.³¹⁵

23.2 Zbrojovka

Začátky historie podniku jsou zpracovány v brožuře, kterou vydala sama ČZ v roce 1989. Brožura není číslována a neobsahuje ani odkazy na zdroje, ale je velice pravděpodobné, dle uvedených informací v brožuře, že autor čerpal z dochovaných firemních materiálů. Jihočeská zbrojovka byla založena jako akciová společnost v roce 1919. Rok 1919 znamenal pro strakonickou továrnu dobu vzniku jednotlivých budov. Do nově zrozené společnosti se přidávají 7. dubna 1920 další společnosti a jediným zaměřením výroby dle Firemního rejstříku II. C 1918 – 1922 na straně 508, který měl v době vzniku být uložený ve státním archivu v Plzni, se stává výroba zbraní všeho druhu. Za dva roky měla Jihočeská zbrojovka na 50 stálých zaměstnanců a zbraně začala vyrábět sériově. Hlavní osobností ve firmě byl Karel Bubla, který využil poptávky nově vzniklé republiky po ruční stříelné zbraní a orientoval se převážně na její výrobu. Počty zaměstnanců rok od roku rostly a postupně se navyšovaly i výrobní produkty v továrně. Společnost kromě známých zbraní se značkou ČZ dále vyráběla adaptovaný kulomet Wickers a Lewis z anglické a francouzské produkce. Z produkce samotné značky ČZ pocházely kulometry označené LK 28 a LK 30.³¹⁶

Firma se značně rozšířila v roce 1924, město povolilo dvoupatrovou budovu pro úřednictvo a rozšíření areálu závodu.³¹⁷ Od roku 1928 narůstaly zakázky na impregnaci dřeva, a proto se firma rozhodla přibrat 800 nových dělníků.³¹⁸ Následující rok se rozšířila v továrně výroba součástí do různých kol.³¹⁹ Rok 1929 přináší pro továrnu změnu v tom, že se navrhovaly a vyráběly první jízdní kola, což znamenalo pomyslný krůček k výrobě motocyklů.³²⁰

Z podniku odešel v dubnu 1932 ředitel Ing. Gustav Beneš, protože dostal nabídku na řízení závodu v Brně. Beneš je v městské kronice pozitivně líčen, protože podporoval muzejní spolek a obnovu hradu ve městě. Právě proto je mu věnovaná zmínka v kronice

---

³¹⁵ Týž, s. 590.

³¹⁶ SICHINGER, Josef. *Když se řekne ČZ Strakonice*. 1. Strakonice: Propagační oddělení ČZ Strakonice, 1989.

³¹⁷ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 49.

³¹⁸ Týž, s. 89.

³¹⁹ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 106.

³²⁰ SICHINGER, Josef. *Když se řekne ČZ Strakonice*. 1. Strakonice: Propagační oddělení ČZ Strakonice, 1989.

v souvislosti s jeho smrtí 3. července téhož roku.³²¹ Nezaměstnanost se ve zbrojovce v roce 1933 zlepšila díky zakázkám na zvýšení ochrany státu. Zbrojovka přijímala zakázky nejen státní, ale i ze zahraničí, takže v továrně pracovali dělníci na třisměnný provoz. Firma představila nové typy jízdních a motorových kol.³²² Toto tvrzení o představení nových modelů motocyklů a kol potvrzuje brožurou.³²³

I přes hospodářskou krizi měla společnost v roce 1935 na 1000 zaměstnanců. Hlavní komoditou společnosti v této době byla výroba motocyklu Monoblok oblíbeného u motoristů, protože do roku 1935 bylo prodáno tohoto motocyklu na 1 500 kusů.³²⁴

Zbrojní výroba v této době ve společnosti dále kvete. Zbrojovka vyrábí zbraně pro československou armádu, ale i pro zahraniční klienty. Zároveň v této době dle brožury dochází k příklonu dělníků směrem „doleva“ a začaly údajně vznikat i první tajné buňky Komunistické strany Československa. V roce 1936 společnost otevřela novou pobočku v Uherském Brodě. Do Uherského Brodu dle kroniky byla převedena výroba zbraní a ve Strakonících se otvírala nová oddělení.³²⁵ Brožura z ČZ uvádí k počátku roku 1938 návštěvu představitelů Rudé armády na prohlídku továrny. Delegace měla zájem o samonabíjecí pušku, která byla v roce 1938 vyvinuta a připravena k masové výrobě.³²⁶

Výroba motocyklů od roku 1935 neustále rostla. Za měsíc březen 1935 bylo vyrobeno na 24 motocyklů, ale již za stejnou dobu v roce 1938 bylo vyrobeno 494 motocyklů. Z těchto důvodů bylo oddělení motocyklové rozšířeno.³²⁷

23.3 Fezko – Akciová společnost továren na fezy

Fezy, pro člověka ze středoevropského kulturního okruhu nezvyklá věc, ale právě ty se staly od 19. století výrobním produktem zdejších řemeslníků a od roku 1818 i hlavním produktem nově vzniklé továrny.³²⁸ Společnost Akciových továren na fezy

---

³²¹ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 157.

³²² Týž, s. 160.

³²³ SICHINGER, Josef. *Když se řekne ČZ Strakonice*. 1. Strakonice: Propagační oddělení ČZ Strakonice, 1989.

³²⁴ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 190.

³²⁵ Týž, s. 210.

³²⁶ SICHINGER, Josef. *Když se řekne ČZ Strakonice*. 1. Strakonice: Propagační oddělení ČZ Strakonice, 1989.

³²⁷ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 265.

³²⁸ KLÍMA, Karel, *První čtvrtletí Akciové továrny na fezy ve Strakonících, 1899 – 1926, Založení, management, podnikání a podnikatelské strategie*. Univerzita Karlova v Praze, vedoucí práce prof. PhDr. Eduard Kubů, CSc., s. 15.

vznikla po sloučení 9 dalších společností zabývajících se výrobou fezů, čímž skočilo dlouhé období sporů mezi podniky.³²⁹ Po dobu války měla továrna neustálý přísun práce pro armádu, ale se skončením první světové války se celá výroba musel přeorientovat.³³⁰

Vznik republiky přinesl pro vedení podniku otázku, zda by firma měla přenést své hlavní sídlo z Vídně do Strakonice. Po přesunutí se nechala firma zapsat v roce 1921 na Krajském soudě v Písku.³³¹ Další změnou se vznikem republiky byl i návrat k tradiční výrobě fezů s tím, že poptávka po fezech nebyla stabilní, a tak se vedení společnosti rozhodlo zaměřit na výrobu oblečení, čemuž se v továrně věnovali již za války při šití oblečení a uniforem pro armádu. Započalo se s výrobou punčoch, halenek a svetřů.³³²

Do roku 1921 stoupají zisky společnosti díky správnému rozhodnutí o rozšíření výroby, ale již v roce 1922 se ukazuje, proč se firma naprosto správně rozhodla rozšířit svou výrobu, protože právě rok 1922 přinesl pokles produkce fezů a situace na trhu s fezy se začala zhoršovat, možná i právě z těchto důvodů firma byla vděčná za státní zakázky, které byly firmě zadávány od roku 1924. Stát byl pro firmu výborný obchodní partner pro svou spolehlivost a jasně daná pravidla, takže firma dopředu věděla, na jak dlouho bude státní zakázka a věděla, jakou sumu za svou práci včas a s určitostí dostane.³³³

Město a Akciová společnost na fezy se snažily už od vzniku republiky spolupracovat, tento fakt dokládá i zápis z městské rady 18. prosince 1918. Akciová společnost žádala radu o slevu na stavbu nových cihlových domů pro dělníky. Rada se rozhodla společnosti vyhovět tak, aby společnost zaplatila za 1000 cihel 150 Kč.³³⁴

Firma na fezy se podobně jako Zbrojovka rozšiřovala v roce 1924. Akciová společnost na fezy pomýšlela v tomto roce na zřízení vlečné koleje k továrně. Vlečná kolej měla procházet od dráhy směrem k zámku do pavilonu D.³³⁵ Společnost učinila první

---

³²⁹, s. 33.

³³⁰Týž, s. 56.

³³¹Týž, s. 57.

³³²Týž, s. 58.

³³³Týž, s. 59.

³³⁴ Okresní archiv Strakonice, Archiv města Strakonice, inv. č. 138, Kniha 111, Zápis o schůzích městské rady 1918 – 1921.

³³⁵ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 49.

kroky k odkupu pozemků na vlečku a pozemky již odkoupila od maltézských rytířů. Kvůli tomuto kroku se změnilo okolí hradu a přilehlého rybníku.³³⁶

Nepříjemnou zprávou pro zdejší fezovou výrobu byl zákaz turecké vlády na nošení fezů. Vedení společnosti se obrátilo na československou vládu, aby u turecké vlády protestovala proti tomuto kroku, ale výsledek nebyl žádný.³³⁷ Ani rok 1927 neznamenal ve fezové výrobě povzbuzení produkce ba naopak, produkce neustále klesala. Dlouhotrvající krize se nakonec vyřešila díky přeorientování na výrobu baretů, které původně nosili pouze automobilisté a motocyklisté. Barety se v roce 1927 staly velkým hitem, a proto továrna vyráběla teď hlavně tyto čepice. Díky velkému zájmu o barety, mohli být do továrny přijímáni noví dělníci.³³⁸

Rok 1928 byl pro společnost šťastným rokem. Zaměstnanci chodili na třísměnný provoz a ke konci roku společnost zaměstnávala na 2 300 dělníků.³³⁹ O rok později bylo v podniku na 3000 zaměstnanců a většina z nich se zabývala výrobou baretů. Město v tomto roce apelovalo na továrnu, aby přijímalo přednostně místní obyvatelstvo před cizími.³⁴⁰

Akciová společnost na fezy zřídila v roce 1933 jesle umístěné v továrně na Palackého náměstí. Jesle byly určeny pro děti od 6 neděl do 1 roku. Kapacita zařízení byla pro 21 dětí na celý den, matky, které ještě své děti kojily, mohly do jeslí v určené hodiny přicházet. Zařízení mělo k dispozici lékaře a vyškolený personál a jeho otevření na jaře bylo velkou událostí.³⁴¹

Ohromnou škodu na majetku pocítil podnik po požáru skladiště v sousedství zámku u řeky Volyňky dne 12. července 1933. Při požáru shořel celý objekt D a zásoby vlny za několik miliónů korun. Za příčinu požáru bylo stanoveno vznícení vlny bez cizího zavinění.³⁴² Podobný požár propukl o dva roky později 10. listopadu okolo 12. hodiny v továrně označené D, ve které shořela řada strojů. Škoda při požáru byla vyčíslena na

---

³³⁶ Týž, s. 50.

³³⁷ Týž, s. 53.

³³⁸ Týž, s. 79.

³³⁹ Týž, s. 89.

³⁴⁰ Týž, s. 106.

³⁴¹ *Obecní kronika Strakonice: 1916-1946*. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, s. 161.

³⁴² Týž, s. 169.

15 miliónů korun a příčina požáru nebyla vypátrána.³⁴³ Po požárech na břehu Volyňky se začalo v roce 1936 stavět nová přádelna. Do nové přádelny majitelé továrny chtěli zakoupit nejmodernější stroje.³⁴⁴ Akciové společnosti na fezy se v roce 1938 dobře vedlo a vedení továrny přemýšlelo o rozšíření průmyslových odvětví.³⁴⁵

---

³⁴³ Týž, s. 200.

³⁴⁴ Týž, s. 209.

³⁴⁵ Týž, s. 265.

24 Závěr

Strakonice a období 1. republiky je velice bohaté a zajímavé téma, které přináší pro badatele široké pole působnosti. Již začátek vzniku republiky byl spojen s předčasným vyhlášením republiky ve městě, za které byl potrestán strážník Kraus. Kraus byl však po vyhlášení republiky osvobozen a slavnostně přiveden do města. Euforie ze vzniku republiky se přenesla i do nadšených zápisků, ale i různých nepřesností spojených s tím, že městské zastupitelstvo s městskou radou byly souhrnně zařazeny do Národního výboru, který ovšem neměl s městským zastupitelstvem nic společného. Pouze městská rada se stala Národním výborem.

Strakonice usilovaly o spojení s Novými Strakonice, což se v roce 1919 také povedlo a obě města se spojila v jeden celek. Spojení města ale přineslo obrovskou práci na sjednocení městské agendy. Do prvních společných voleb vedla město správní komise, jejímž cílem bylo připravit nově zvolenému zastupitelstvu celou agendu tak, aby se nové zastupitelstvo věnovalo hlavně bezpečnému chodu města a možnému rozvoji.

Ve Strakonících byl i bohatý spolkový život, nastíněný ve zkratce v městské kronice. Zápisky o spolcích uvedených v kronice byly porovnány s kartonem, kde je soupis všech akcí povolených ve městě. Právě tato část by mohlo být možným polem působnosti pro další badatele, kteří by chtěli více přiblížit vývoj spolků v této době.

Zajímavostí ve vývoji města bylo hospodářské rozloučení měst. Město bylo hospodářsky rozděleno na dva úseky, které se spojily až vlivem hospodářské krize. Podobné dohady v městském zastupitelstvu a mezi obyvateli byly časté, svědčí o nich předčasné volby v roce 1936 a následné jejich zpochybnění.

Průmyslové podniky ve městě ve sledovaném období ve většině let prosperovaly, vyjma období hospodářské krize, ale i tuto dobu se snažily překlenout a zachovat továrny tzv. při životě. Jihočeská zbrojovka se z krize dostala hlavně díky výrobě zbraní, které dodávala i československému státu a jeho obranným složkám. Akciová společnost na fezy v prvních letech těžila ze své dlouhodobé hlavní komodity fezu, po zákazu nošení fezů v Turecku tamní vládou se společnost přeorientovala na oděvní průmysl a výrobu baretů. Nemůžeme opomenout městský pivovar, který v této době zažil nebývalý rozkvět a expanzi do dalších okresů. V oblasti hospodářských podniků by bylo možno dále studovat jednotlivé zákonitosti jejich vývoje.

Osudná poslední léta před mobilizací 1938 se nesla v duchu povznesení vlastenecké morálky obyvatelstva a výcvikem zajištěným pomocí branné výchovy. Ze záznamů vyplývá, že obyvatelstvo města nebralo situaci lehkovážně, ale snažilo se připravit na možný konflikt a dobu neklidu. Povzbuzením v této době pro ně mohla být návštěva prezidenta republiky Edvarda Beneše.

Strakonice v období 1. republiky nejsou uzavřeným tématem, ba naopak tato práce otvírá řadu oblastí možného dalšího výzkumu, který napomůže k lepšímu pochopení této historicky zajímavé doby. Strakonice nebyly oblastí černobílou, ale velice pestrou s možnými překvapeními, která by jistě stála za to ještě objevit.

Resumé

Strakonice during the First Republic was the city which developed in all directions. Beginning Republic has been associated with premature proclamation of the Republic. This announcement is not without consequences for them and was jailed a policeman Kraus. Residents celebrated the creation of the Republic. The first days of the new republic were associated with efforts to combine New Strakonice and Strakonice. The city eventually merged into one unit, but the cohabitation was not easy. During the First Republic can meet with different efforts from both cities. The great importance for the city also had economic boom in races. This expansion was seen mainly in expanding factories. Residents in the city had a rich social activity in the city. In the city held a series of lectures and cultural events. A great event was the arrival of president Edvarda Beneše to Strakonice. The economic crisis has severely affected the running of the city. In the city was increased number of unemployment. Workers erupted in a strike that did not yield to the workers resolve their situation. The last years of the Republic are linked to the military training of the population.

Seznam použité literatury a pramenů

BOSÁK, František, Stávka strakonických textiláků v roce 1933, České Budějovice, Krajské nakladatelství, 1961.

BROKLOVÁ, Eva. *Československá demokracie: politický systém ČSR 1918-1938*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1992. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-901059-6-3.

BROKLOVÁ, Eva (ed.). *První československá ústava: diskuse v ústavním výboru v lednu a únoru 1920*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny ČAV, 1992. ISBN 80-85270-08-0.

CVRČEK, J. Zdeněk. 1988. *Strakonice: Lidé-město-osudy*. 2. Vimperk: Městský národní výbor v Strakonících.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, Jan JANÁK a Jan DOBEŠ. *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*. [2. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-709-1.

JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. 1. vyd. Praha: Libri, 2010. ISBN 80-7277-225-2

KÁRNÍK, Zdeněk. *České země v éře První republiky (1918-1938), Díl 1, 2.*, opr. vyd. Praha: Libri, 2003, 571 s. Dějiny českých zemí. ISBN 80-7277-195-7.

KÁRNÍK, Zdeněk. *České země v éře První republiky (1918-1938), díl II. Československo a české země v krizi a v ohrožení (1930 – 1935)*. 1. vyd. Praha: Libri, 2002. Dějiny českých zemí. ISBN 80-7277-031-4.

KÁRNÍK, Zdeněk. *České země v éře První republiky (1918-1938), III. díl, O přežití a o život (1936 – 1938)*. 1. vyd. Praha: Libri, 2003. Dějiny českých zemí. ISBN 80-7277-119-1.

KLÍMA, Karel, *První čtvrtletí Akciové továrny na fezy ve Strakonících, 1899 – 1926, Založení, management, podnikání a podnikatelské strategie*. Univerzita Karlova v Praze, vedoucí práce prof. PhDr. Eduard Kubů, CSc.

KLÍMEK, Antonín. *Říjen 1918: vznik Československa*. Vyd. 1. Praha: Paseka, 1998. ISBN 80-7185-175-2.

Moderní dějiny 4: Sborník k dějinám 19. a 20. století. 1. Praha: Historický ústav, 1996. ISBN 80-85268-57-4. ISSN 1210-6860.

NAVRÁTILOVÁ, Alena, *Strakonice za třicetileté války*, Plzeň, 2014. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni. Vedoucí práce doc. Jan Kilián.

Obecní kronika Strakonice: 1916-1946. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6.

OLIVOVÁ, Věra. *Dějiny první republiky.* 2. vyd. Praha: Společnost Edvarda Beneše, 2012, 359 s. Knižnice Společnosti Edvarda Beneše, sv. 40. ISBN 978-80-86107-47-9.

SCHELLE, Karel. *Vývoj české veřejné správy.* Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2008. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-87071-92-2.

SICHINGER, Josef. *Když se řekne ČZ Strakonice.* 1. Strakonice: Propagační oddělení ČZ Strakonice, 1989.

Strakonice: vlastivědný sborník: kapitoly z historie. Vyd. 1. Strakonice: Město Strakonice, 2002, ISBN 80-238-7889-1.

Strakonice: vlastivědný sborník. Vyd. 1. Strakonice: Město Strakonice, 2003, 399 s., 80 s. obr. příl. ISBN 80-239-1640-8.

Strakonicko, Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří, Muzejní spolek městského Dykova muzea ve Strakonících, 1935 – 1938, roč. 1, č. 1, Strakonice: Tiskárna Noviny, 1935, 4x ročně.

Strakonicko, Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří, Muzejní spolek městského Dykova muzea ve Strakonících, 1935 – 1938, roč. 2, č. 1, Strakonice: Tiskárna Noviny, 1936, 4x ročně.

Strakonicko, Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří, Muzejní spolek městského Dykova muzea ve Strakonících, 1935 – 1938, roč. 3, č. 1, Strakonice: Tiskárna Noviny, 1937, 4x ročně.

Strakonicko, Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří, Muzejní spolek městského Dykova muzea ve Strakonících, 1935 – 1938, roč. 3, č. 3, Strakonice: Tiskárna Noviny, 1937, 4x ročně.

Strakonicko, Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří, Muzejní spolek městského Dykova muzea ve Strakonících, 1935 – 1938, roč. 3, č. 4, Strakonice: Tiskárna Noviny, 1937, 4x ročně.

Strakonicko, Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří, Muzejní spolek městského Dykova muzea ve Strakonících, 1935 – 1938, roč. 4, č. 2, Strakonice: Tiskárna Noviny, 1938, 4x ročně.

Seznam použitých pramenů

Okresní archiv Strakonice, Archiv města Strakonice, inv. č. 138, Kniha 111, Zápis o schůzích městské rady 1918 – 1921.

Okresní archiv Strakonice, Archiv města Strakonice, inv. č. 139, kniha 112.

SOkA Strakonice, ARCHIV MĚSTA STRAKONICE 1367 - 1945 (1953), inv. č. 144, kniha č. 117.

SOkA Strakonice, ARCHIV MĚSTA STRAKONICE 1367 - 1945 (1953), inv. č. 156, kniha č. 129.

SOkA Strakonice, ARCHIV MĚSTA STRAKONICE 1367 - 1945 (1953), inv. č. 154, kniha č. 127.

SOkA Strakonice, ARCHIV MĚSTA STRAKONICE 1367 - 1945 (1953), inv. č. 175, kniha č. 148.

SOkA Strakonice, ARCHIV MĚSTA STRAKONICE 1367 - 1945 (1953), inv. č. 728, sig. III/2, karton č. 173.

SOkA Strakonice, ARCHIV MĚSTA STRAKONICE 1367 - 1945 (1953), inv. č. 745, sig. V/3, karton č. 181.

Seznam příloh

1. Palackého náměstí
2. Náměstí Svobody
3. Náměstí Svobody – jiný pohled
4. Pohled na město
5. Hrad – pohled na 2. nádvoří
6. Pohled na Nové Strakonice
7. Pohled na pivovar od řeky Otavy
8. Pomník Čelakovského
9. Husův pomník
10. Reklama v časopise
11. Starý kamenný most

Přílohy

1. Palackého náměstí

2. Náměstí Svobody

³⁴⁶ Obecní kronika Strakonice: 1916-1946. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlářová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, CD příloha.

³⁴⁷ Tamtéž.

3. Náměstí Svobody – jiný pohled

348

4. Pohled na město

349

---

³⁴⁸ Tamtéž.

³⁴⁹ Tamtéž.

5. Hrad – pohled na 2. nádvoří

350

6. Pohled na Nové Strakonice

351

---

³⁵⁰ Tamtéž.
³⁵¹ Tamtéž.

7. Pohled na pivovar od řeky Otavy

352

8. Pomník Čelakovského

353

---

³⁵² Tamtéž.
³⁵³ Tamtéž.

9. Husův pomník

354

10. Reklama v časopise

355

³⁵⁴ Tamtéž.

³⁵⁵ Vlastní fotografie.

11. Starý kamenný most

356

---

³⁵⁶ Obecní kronika Strakonice: 1916-1946. Vyd. 1. Strakonice: Simona Kotlárová, 2005, 447 s. ISBN 80-239-6208-6, CD příloha.